



UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Facultat de ciències de l'educació i psicologia

ENSENYAMENT DE MESTRES

EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

**ELS “CUIDATGES” INFANTILS DE 0 - 3
SOTA LA MIRADA PIKLERIANA**

Autora: Dámaris García Trujillo

Dirigit per: Enric Jacint Márquez Márquez

Data de presentació: 31 de maig de 2022

RESUM:

L'objectiu principal d'aquest Treball de Fi de Grau (TFG) és analitzar com es porten a terme els “cuidatges”¹ infantils al primer cicle d'educació infantil, partint de com s'apliquen els principis Piklerians a la llar d'infants, tenint en compte tres factors clau pel bon desenvolupament infantil, com ara són la família, l'escola i el mateix infant.

Partint d'aquests factors, la investigació realitzada s'ha dividit en dos apartats: el marc teòric i l'aplicació pràctica. En aquesta primera part s'analitza l'evolució de l'escola tradicional al que actualment es coneix com a escola nova, on s'ha fet un buidatge de les metodologies actives més conegudes i, acabant amb la mirada Pikleriana, on s'han esmentat els principis metodològics d'Emmi Pikler. Una mirada que es basa en el respecte, entenent a l'infant com a capaç i competent. D'altra banda, en el marc pràctic s'ha realitzat la investigació tenint present la metodologia mixta, utilitzant anàlisis quantitatives i qualitatives. Els instruments utilitzats per a la recollida de dades han sigut: qüestionari, entrevistes i observacions. Amb aquests instruments ens han possibilitat la recollida de dades i posteriorment l'elaboració de les conclusions de la investigació, amb les quals afirmem els objectius plantejats. En darrer lloc, s'esmenten els diferents obstacles d'aquesta recerca i una breu reflexió del procés d'aprenentatge.

Paraules clau: Emmi Pikler, mirada Pikleriana, primer cicle d'educació infantil, “cuidatges” infantils, infant capaç, educadores infantils i autonomia.

RESUMEN:

El objetivo principal de este Trabajo de Fin de Grado (TFG) es analizar cómo se llevan a cabo los cuidados infantiles en el primer ciclo de educación infantil, partiendo de cómo se aplican los principios Piklerianos en la escuela infantil, teniendo en cuenta tres factores clave para el buen desarrollo infantil, como ahora son la familia, la escuela y el niño.

Partiendo de estos factores, la investigación realizada se ha dividido en dos apartados: el marco teórico y la aplicación práctica. En esta primera parte se analiza la evolución de la escuela tradicional al que actualmente se conoce como escuela nueva, donde se ha hecho un vaciado de las metodologías activas más conocidas y, acabando con la mirada

¹ La paraula “cuidatges” va entre cometes perquè no existeix com a tal, però s'ha utilitzat per donar-li el sentit que se li vol donar. Fa referència a les atencions personals que l'adult ofereix als infants durant els moments més íntims.

Pikleriana, donde se han comentado los principios metodológicos de Emmi Pikler. Una mirada que se basa en el respeto, entendiendo al niño como capaz y competente. Por otra parte, en el marco práctico se ha realizado la investigación teniendo presente la metodología mixta, utilizando análisis cuantitativas y cualitativas. Los instrumentos utilizados para la recogida de datos han sido: cuestionarios, entrevistas y observaciones. Estos instrumentos han facilitado la recogida de datos y posteriormente la elaboración de las conclusiones de la investigación, con los cuales se afirman los objetivos planteados. En último lugar, se comentan los obstáculos de esta recerca y una breve reflexión del proceso de aprendizaje.

Palabras clave: Emmi Pikler, mirada Pikleriana, primer ciclo de educación infantil, cuidados infantiles, niño capaz, educadoras infantiles y autonomía.

ABSTRACT:

The aim of this Final Degree Project (TFG) is to research on how childcare is carried out in the first stage of early childhood education, having in mind how Piklerian principles are applied in early childhood education and, also, taking into account three key factors for a good child development: the family, the school and the child.

Taking these three factors are a starting point, the research has been divided into two main sections: a theoretical framework and a practical application. In the first part, it is included how the traditional school evolved into what it is now known as the new school, talking about the best-known active methodologies and we will finish by talking about Emmi Pikler's main methodological principles. A view based on respect, understanding children as a capable and competent person. On the other hand, in the second section, the research has been carried out bearing in mind a mixed methodology, since the data were collected through a quantitative and a qualitative analysis. The data collection instruments have been: questionnaire, interviews and observation. After collecting all the data from those instruments, the conclusions of the research were drawn up, with which the stated objectives are stated. Finally, the obstacles encountered are discussed and I have written a conclusion on the learning process.

Keywords: Emmi Pikler, Piklerian principles, early childhood education, childcare, capable child, early childhood educators and autonomy.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. MARC TEÒRIC	9
2.1. DE L'ESCOLA TRADICIONAL A L'ESCOLA NOVA	9
2.1.1. L'escola activa	11
2.2. METODOLOGIES ACTIVES	12
2.2.1. Metodologia Agazziana	12
2.2.2. Metodologia Montessori	14
2.2.3. Metodologia Decroly	15
2.2.4. Metodologia Reggio Emilia	16
2.3. MIRADA PEDAGÒGICA PIKLER – LÒCZY	17
2.3.1. Contextualització Emmi Pikler	17
2.3.2. Principis metodològics	18
2.4. LA MIRADA PIKLERIANA A LA LLAR D'INFANTS	20
2.4.1. Els “cuidatges” infantils	20
2.4.2. Autonomia infantil	27
3. MARC METODOLOGIC	29
3.1. PUNT DE PARTIDA	29
3.2. OBJECTIUS	30
3.3. DISSENY	31
3.3.1. Introducció	31
3.3.2. Temporització	31
3.3.3. Context i mostra	32
3.3.4. Metodologia	34
3.3.5. Instruments i recollida de dades	35
3.4. RESULTATS	38
3.5. CONCLUSIONS	53
4. RECERCA BIBLIOGRÀFICA	57
5. ANNEXOS	61
ANNEX 1: calendari temporització	62

63

ANNEX 2: qüestionari.....	64
ANNEX 3: validacions del qüestionari.....	67
ANNEX 4: entrevistes.....	74
ANNEX 5: buidatge de les entrevistes.....	75
ANNEX 6: diari de camp i graelles d'observació.....	80

ÍNDEX DE FIGURES:

Figura 1. Triangle interactiu de l'aprenentatge. Elaboració pròpia.....	35
Figura 2. Llegenda calendari de la temporització. Elaboració pròpia.	62
Figura 3. Calendari de la temporització. Elaboració pròpia.	63

ÍNDEX DE GRÀFICS:

Gràfic 1. Edat dels fills i filles de les famílies. Elaboració pròpia.	39
Gràfic 2. Coneixement mètode d'Emmi Pikler. Elaboració pròpia.	39
Gràfic 3. Fomentar l'autonomia dels infants. Elaboració pròpia.	40
Gràfic 4. Canvi de bolquers a casa. Elaboració pròpia.....	40
Gràfic 5. Verbalització de les accions. Elaboració pròpia.....	41
Gràfic 6. Actitud de l'adult durant l'estona de menjar. Elaboració pròpia.....	41
Gràfic 7. Rutines de son. Elaboració pròpia.	42
Gràfic 8. Com s'adorm l'infant? Elaboració pròpia.	42
Gràfic 9. Autonomia dels infants a casa. Elaboració pròpia.	43
Gràfic 10. Observacions - alimentació. Elaboració pròpia.....	44
Gràfic 11. Observacions - rentat de mans i cara. Elaboració pròpia.	46
Gràfic 12. Observacions - Higiene nasal. Elaboració pròpia.	47
Gràfic 13. Observacions - descans. Elaboració pròpia.	48
Gràfic 14. Observacions - canvi de bolquers. Elaboració pròpia.	49
Gràfic 15. Observacions - control d'esfínters. Elaboració pròpia.....	50

ÍNDEX DE TAULES:

Taula 1. Diferències entre l'Escola Tradicional i l'Escola Nova. Elaboració pròpia.	11
Taula 2. Informació bàsica: coneixement i formacions. Elaboració pròpia.	75
Taula 3. Punt de vista i beneficis pel desenvolupament. Elaboració pròpia.	76
Taula 4. "Cuidatges" infantils i actitud de l'adult. Elaboració pròpia.....	78
Taula 5. Relació amb els infants i autonomia. Elaboració pròpia.	79
Taula 6. Graelles d'observació. Elaboració pròpia.	97

ÍNDEX D'IMATGES:

Imatge 1. Diari de camp, estança 1 (4m - 1 any). Elaboració pròpia.	81
Imatge 2. Diari de camp, estança 3 (1 - 2 anys). Elaboració pròpia.	82
Imatge 3. Diari de camp, estança 5 (2 - 3 anys). Elaboració pròpia.	83

1. INTRODUCCIÓ

En la introducció s'expressen les motivacions que han acompanyat i guiat per fer la tria del tema que segueix el Treball de Fi de Grau i, per tant, s'exposen les raons per les quals les noves metodologies són una bona eina per fomentar l'autonomia dels infants.

Tal com s'exposa, el tema que guia aquest TFG són les metodologies innovadores a les aules d'educació infantil, però referenciant el primer cicle, el qual va dirigit a infants de quatre mesos a tres anys.

L'interès i curiositat per aquest tema, ha sorgit durant el segon any de la carrera, ja que es va realitzar una assignatura que va ser d'interès, perquè gràcies a aquesta, s'ha descobert que és possible incorporar a l'escola actual noves metodologies que comporten una nova mirada educativa, que està enfocada en els interessos i necessitats reals dels infants, on se'ls respecta completament i són entesos com a éssers capacitats, protagonistes del seu propi aprenentatge en funció de les seves necessitats i a més, una metodologia que no veu a l'adult com un líder total, sinó que el té com una figura de referència, la qual acompanya, escolta, satisfà, guia, observa i respecta les decisions dels infants partint d'una mirada assertiva i respectuosa cap a la petita infància.

L'objectiu general que s'ha treballat amb aquest treball ha sigut el següent:

- Investigar com es porten a terme els “cuidatges” infantils al primer cicle d'educació infantil partint de l'aplicació de la mirada Pikleriana.

La finalitat d'aquest objectiu és investigar com es porten a terme els “cuidatges” infantils, com ara són la higiene personal, l'alimentació, el canvi de bolquers, control d'esfínters i el descans i analitzar en quin grau, l'adult fomenta l'autonomia dels infants partint del treball que es realitza sota la mirada Pikleriana.

Pel que fa a l'estructura del treball, s'observen 5 apartats que són importants per la investigació.

En primer lloc, es troba el marc teòric, en el qual s'ha fet un recorregut començant per com ha evolucionat el concepte d'escola al llarg dels anys i es referencien algunes metodologies actives. Seguidament, en el capítol 2.3 comença el fil conductor del treball, en el qual hi ha dos subapartats, on es contextualitza a Emmi Pikler i els principis

metodològics que regeixen la seva mirada. Així mateix, en el capítol 2.4 i en els seus subapartats, es profunditza en l'aplicació de la mirada Pikleriana a la llar d'infants i com els infants, fan el procés cap a la conquesta de l'autonomia infantil.

En segon lloc, està el marc metodològic que en aquest cas, és el cos pràctic del TFG. Aquest apartat comença amb el punt de partida inicial, en el qual s'exposa que en l'actualitat existeixen metodologies innovadores que es treballen i que són de referència principalment pel segon cicle d'educació infantil, però s'han formulat unes preguntes amb relació a com s'apliquen aquestes metodologies a la llar d'infants, que gràcies als instruments de recollida de dades, es dona resposta. Seguidament, s'explicita l'objectiu general i els tres específics que regeixen el fil conductor de la investigació que s'ha portat a terme.

Tot seguit, s'ha donat pas al disseny metodològic, el qual està dividit en tres capítols. En el primer capítol s'ha fet una breu introducció d'aquest disseny, que està acompanyada de la temporització en la qual s'ha portat a terme el marc metodològic. En el segon capítol, s'explica breument la metodologia emprada i per últim, els instruments de recollida de dades que s'han fet servir per portar a terme el marc metodològic.

Per acabar el marc metodològic, està l'apartat de resultats i conclusions, en els quals s'extreuen i analitzen els resultats que s'han obtingut amb els instruments de recollida que s'han fet servir i es fa una conclusió d'aquests.

En tercer lloc, s'ha donat espai per exposar tota la recerca bibliogràfica que s'ha utilitzat per elaborar aquest treball.

I per últim, es troba els annexos. En aquest apartat estan els instruments de recollida de dades que s'han fet servir.

2. MARC TEÒRIC

2.1. DE L'ESCOLA TRADICIONAL A L'ESCOLA NOVA

Al llarg de la història, s'ha pogut observar com el pensament de la societat ha evolucionat en la manera de percebre i entendre l'educació gràcies a les transformacions que la societat ha patit en el camp polític, social, econòmic i educatiu.

Tal com s'esmenta al llibre “Modelos pedagógicos y teorías del aprendizaje” (2013), l'Escola Tradicional va aparèixer a Europa en el Segle XVII, amb l'emersió de la burgesia i com expressió de la modernitat.

Segons explica García, F (2000), la finalitat de l'Escola Tradicional és educar i transmetre als infants els coneixements fonamentals per la vida quotidiana en la cultura social d'aquell moment.

Altres característiques que són de rellevant importància quan es parla d'escola tradicional, són les següents:

- El mestre com a transmissor de coneixements.
- Es fomenta l'aprenentatge mecànic.
- És més important el contingut que els alumnes adquireixen, que no pas el procés d'aprenentatge que es realitza per adquirir dit coneixement.
- Les activitats són dirigides i no pas dinàmiques ni pràctiques.
- Manca de procés reflexiu, ja que es fomenta la memorització com a tècnica d'aprenentatge.
- L'alumne adquireix un rol passiu perquè no s'estableixen moments de conversa.
- No es tenen en compte les vivències i experiències dels alumnes en relació amb els continguts explicats.
- El mestre avalua els resultats, sense prestar atenció al procés.

En el capítol II, del llibre “Pedagogia del oprimido” (1975) de Paulo Freire, es fa referència a l'educació bancària. Aquesta educació que Freire denomina bancària, es refereix que l'educand, només és vist com un ésser ignorant i que només ha de memoritzar d'una manera molt mecànica i interioritzar tots aquells coneixements que l'educador li transmet.

La característica més rellevant de l'educació bancària, segons Freire, és que l'educador sempre és la figura cèntrica de l'aprenentatge, la que transmet els seus coneixements als educands i aquests els que escolten i memoritzen els sabers de l'educador. Però Chomsky (2000) es posiciona en contra d'aquesta educació i la defineix com:

Adoctrinamiento en la educación es un concepto que abarca una estructura que consiste en que las personas des de la infancia, deben ser llevadas a un marco donde solo sobresale la obediencia, acatar órdenes, aceptar modelos educativos y no realizar ningún tipo de cuestionamiento. (p.62).

Cal destacar que l'escola tradicional i l'educació bancària, van ser grans precursors en el desenvolupament històric, no obstant això, no respon a les necessitats d'aprenentatge, interessos i desitjos de la societat actual.

A finals del s. XIX i principis del XX, es van produir importants canvis socioeconòmics i culturals, i en l'educació es va veure una gran evolució, ja que van aparèixer noves corrents tant psicològiques com filosòfiques. Va ser en aquest punt de la societat, quan va néixer el corrent d'escola nova.

El principal precursor d'aquesta nova corrent va ser Jhon Dewey (1859 – 1952) i la seva finalitat és centrar-se en l'interès superior dels infants i en les seves capacitats i potencialitats, sent així, l'infant com a centre de l'aprenentatge.

Filho (1964), en l'article: “Una mirada a la escuela nueva” (2006) defineix l'escola nova, com:

No se refiere a un solo tipo de escuela o sistema didáctico determinado, sino a todo un conjunto de principios tendientes a rever las formas tradicionales de la enseñanza. Esos principios derivaron generalmente de una nueva comprensión de las necesidades de la infancia, inspirada en las conclusiones de los estudios que la biología y la psicología iniciaban entonces. Pero luego se ampliaron, relacionándose con otros, muy numerosos, relativos a las funciones de la escuela frente a las nuevas exigencias de la vida social (p.4)

Continuant amb Filho (1964), s'estableixen quatre principis rellevants pel corrent d'Escola Nova:

- L'infant és el centre de l'educació. Es respecta la seva llibertat, autonomia i personalitat.
- Canvi en l'acció educativa i social. Es tenen presents les necessitats biològiques, cognitives i les emocionals i socials de tots els infants.
- Es deixa de banda el magistrocentrisme. El mestre es converteix en un factor clau en el procés d'aprenentatge de l'infant, com una figura que ofereix seguretat, afecte i confiança.
- Es respecten les característiques i necessitats individuals de cada infant. No es té en compte la seva procedència, cultura o religió.

A continuació, es pot observar d'una manera molt més visual i esquemàtica, quines són les diferències principals entre l'Escola Tradicional i l'Escola Nova:

DIFERÈNCIES	
ESCOLA TRADICIONAL	ESCOLA NOVA
El mestre i els seus coneixements com a centre de l'aprenentatge.	Infant com a centre del seu propi aprenentatge.
Figura del mestre autoritària.	Figura del mestre com acompanyant i guia.
Aprenentatge mecànic.	Aprenentatge significatiu.
Infant amb rol passiu.	Infant amb rol actiu i participatiu.

Taula 1. Diferències entre l'Escola Tradicional i l'Escola Nova. Elaboració pròpia.

A tall de conclusió, es pot dir que mentre l'escola tradicional reivindicava la disciplina, l'autoritarisme i la memorització, l'escola nova reivindica els valors socials i la dignitat de la infància, centrant-se així en els interessos, la llibertat i autonomia de tots els infants. (Palacios, 1978).

2.1.1. L'escola activa

Per parlar de l'escola activa, cal destacar la figura d'Adolph Ferriere, pedagog que es va interessar per la pedagogia d'aquella època i el començament de l'Escola Nova.

Ferriere (1920) proposa el concepte d'Escola Activa, com a aquella escola en la qual les activitats naturals que sorgeixen del dia a dia són el fonament de tota activitat.

Així doncs, les claus de la pedagogia d'Adolph Ferriere, són: respectar les necessitats i interessos dels infants, fer servir metodologies actives que potenciïn l'aprenentatge significatiu i tenir present i en compte, la cooperació, llibertat i autonomia dels infants.

2.2. METODOLOGIES ACTIVES

Segons diuen Echevarria, Morel, González i García (2010) la metodologia educativa és la diversitat d'accions que pren el mestre, el qual modifica l'educació en funció de l'assoliment dels objectius proposats.

D'aquesta manera, a continuació s'expliciten algunes de les metodologies i pedagogies educatives, que actualment ressonen més en els centres educatius d'educació infantil i que cada centre, en funció del que vol treballar o allò en el que es vol centrar, tria aquella que més s'adeqüi a les necessitats d'aprenentatge dels infants.

En els subapartats d'a continuació, s'exposen les següents metodologies:

- Metodologia Agazziana.
- Metodologia Montessori.
- Metodologia Decroly
- Metodologia Reggio Emilia

2.2.1. Metodologia Agazziana

Rosa Agazzi (1866) i Carolina Agazzi (1870), van ser dues pedagogues italianes. Van estudiar magisteri i es van dedicar a l'educació infantil i primària.

Segons Altea (2011), en el seu llibre "Il metodo di Rosa e Carolina Agazzi. Un valore educativo intatto nel tempo", les aportacions més rellevants de la metodologia Agazziana, són les següents:

- PEDOCENTRISME:

Els infants amb aquesta pedagogia, són participants de l'escola i del seu aprenentatge en tot moment, ja que la finalitat de les escoles Agazzianes és que l'escola estigui feta pels infants i no els infants fets per l'escola.

- AMBIENT FAMILIAR:

Les seves escoles també es van denominar “Escoles maternes”, ja que una de les seves característiques més especials era que s’assemblava a l’ambient d’una casa. L’ambient juntament amb la família, són dos dels elements clau de les germanes Agazzi, perquè consideraven que l’escola infantil, havia de ser maternal, fora de la rigidesa i les presses del món adult, oferint així, un espai estimulador i ric en estímuls afectius i socials.

- EXERCICI DE LA VIDA PRÀCTICA:

Les germanes Agazzi donaven molta importància a les activitats i pràctiques quotidianes, ja que aquestes exercitaven els hàbits socials i permetien conscienciar als infants sobre la responsabilitat individual.

- LLIBERTAT DE L’INFANT:

En les seves escoles, els infants tenen la llibertat de satisfer les seves necessitats quan sigui necessari. Els adults vetllen per la seguretat dels infants, però sense interferir en la seva espontaneïtat.

- TREBALL INDEPENDENT:

En les escoles Agazzianes, es fomenta el treball independent, de manera que l’interès per aprendre neixi de l’infant i no pas del mestre.

- VIDA EN COMÚ:

Comparteixen estones petits i grans i això afavoreix a la seva autoestima i autonomia, ja que els grans es senten valuosos en poder ajudar als més petits i els petits aprenen de les relacions que mantenen amb els més grans.

- POTENCIALITATS:

Es treballa des de les seves capacitats i potencialitats, fomentant així una educació integral que contempla la globalitat de l’infant.

- MESTRES OBSERVADORS I INTUÏTIUS:

La relació de les mestres amb els infants estava basada en l’observació. Gràcies a aquesta tècnica, podien conèixer en profunditat els seus interessos i necessitats de cada infant,

arribant així a tenir les possibilitats d'interpretar i entendre als infants en la seva globalitat.

2.2.2. Metodologia Montessori

Maria Montessori (1870 – 1952), va ser la primera dona que es va graduar com a mèdica a Itàlia. També era educadora, psiquiatra, filòsofa i psicòloga. Va ser la pedagoga més influent del s. XX. La Dra. Montessori va ser la creadora del conegut mètode Montessori, que primer es va implementar a les escoles d'Itàlia i posteriorment, va arribar arreu el món.

Els principis del Mètode Montessori, segons explica Angeline Stoll Lillard (2005), en el seu llibre: “Montessori: The Science Behind the Genius”, són els següents:

- MENT ABSORBENT:

Els infants demostren que tenen la capacitat suficient de rebre, processar i emmagatzemar tota aquella informació que el seu entorn més proper li ofereix.

- ÀREES D'APRENTATGE:

A les escoles Montessori, les seves aules tenen una característica molt rellevant i és que els seus espais, es divideixen en 5 àrees d'aprenentatge; vida pràctica, sensorial, llenguatge, matemàtiques i cultura.

- PERÍODES SENSITIUS:

Hugo de Vries (1902), va ser el primer a descobrir els períodes sensitius i els va fer servir per explicar la seva teoria en relació amb la mutació dels insectes, però, va ser la Dra Montessori qui va aportar aquest concepte al món educatiu.

El següent fragment del llibre: El niño. El secreto de la infancia, Maria Montessori (1982), ens explica que vol dir els períodes sensitius:

Un niño aprende las cosas en los períodos sensitivos, que se podrían parangonar a un faro encendido que ilumina interiormente, o bien a un estado eléctrico que da lugar a fenómenos activos. Esta sensibilidad permite al niño ponerse en contacto con el mundo exterior de un modo excepcionalmente intenso. Y entonces todo le resulta fácil, todo es entusiasmo y vida. Cada esfuerzo representa un aumento de

poder. Cuando, en el período sensitivo, ya ha adquirido unos conocimientos, sobreviene el torpor de la indiferencia, la fatiga. (p. 79).

Així doncs, les característiques més rellevants dels períodes sensitius, és que són temporals i no es repeteixen en el temps, però, sí que poden passar per diversos períodes alhora, fet que comporta a l'atenció i concentració.

- **NORMALITZACIÓ:**

En aquest procés, l'infant va adquirint destreses per la vida social i eines per comunicar-se amb l'entorn que l'envolta, amb una mirada basada en el respecte i la col·laboració conjunta.

- **AMBIENT PREPARAT:**

L'ambient preparat és l'espai on l'infant desenvolupa les seves capacitats, on s'estableixen les primeres relacions i es porten a terme les activitats d'aprenentatge.

- **RESPECTE PEL RITME D'APRENTATGE:**

Cada infant té un ritme diferent i la figura adulta ha de respectar-la sempre, sense interferir en les accions d'aquest.

- **ROL DEL MESTRE:**

Els adults que acompanyen als infants en les escoles Montessori, són guies i com el seu nom indica, aquests guien a l'infant basant-se en les necessitats i interessos d'ells i d'aquesta manera, fomenten el pensament cognitiu i l'autonomia infantil.

- **MATERIALS MONTESSORI:**

Els materials tenen una característica especial que els fa ser distintius dels altres i és que tenen la finalitat de desenvolupar el pensament abstracte i el coneixement a través de l'oferiment de materials sensorials amb els quals puguin experimentar.

2.2.3. Metodologia Decroly

Ovide Decroly (1871 – 1932), va ser un prestigiós metge i psicopedagog belga. Decroly va ser el precursor del mètode pedagògic dels centres d'interès i del principi de globalització.

Els centres d'interès són una via d'ensenyament i aprenentatge que neixen dels infants, de la seva curiositat i interessos. Aquest interès, l'adult l'ha de saber aprofitar i conduir les propostes a la seva programació escolar.

Tal com es diu a l'obra "El legado pedagógico del Siglo XX para la escuela del Siglo XXI" (2001), Declory distingeix quatre necessitats: (pàg 111)

- La necessitat d'alimentar-se.
- La necessitat de protegir-se de la intempèrie.
- La necessitat de defensar-se davant dels perills.
- La necessitat d'actuar, treballar, descansar i desenvolupar-se.

Arrel d'aquestes quatre necessitats que són generals per tots els infants del món, Declory defensa que haurien de ser els quatre pilars que fomentin i desenvolupin les planificacions escolars. A més a més, tenint present aquestes necessitats, proposa que l'observació, l'associació i l'expressió, siguin tres activitats bàsiques en el dia a dia de les escoles.

2.2.4. Metodologia Reggio Emilia

Loris Malaguzzi (1920 – 1994), va ser pedagog i professor d'educació primària.

La pedagogia Reggio Emilia va ser creada per Loris Malaguzzi a Itàlia, just després de la Segona Guerra Mundial.

Segons esmenta García, A (2017), al seu llibre "Otra educación ya es posible. Una introducción a las pedagogías alternativas.", la mirada que es manté cap a l'infant en la Reggio Emilia, és:

- Infant autònom i centre del seu aprenentatge.
- És valuós i es tenen en compte les seves aportacions. S'escolta als infants.
- Hi ha molta riquesa d'interaccions, amb si mateixos, amb els altres i amb l'entorn.
- Infant actiu i flexible.
- Capacitat per expressar-se i comunicar.
- Compromís social.

Loris Malaguzzi vetllava per veure als infants com un cent, com una totalitat en conjunt i per això, va escriure: Els 100 llenguatges dels infants. Aquest poema és un recull de tot el que pot fer l'infant, però els adults que els acompanyen, sempre li treuen noranta-nou

i és per això, que és de vital importància, oferir sempre material obert i amb molta possibilitat de joc, per tal de conduir a la imaginació i creativitat i per fomentar així, l'aprenentatge a través de l'experimentació i la manipulació.

2.3. MIRADA PEDAGÒGICA PIKLER – LÒCZY

Com bé s'ha esmentat anteriorment, a finals del segle XIX i principis del segle XX, va aparèixer el corrent d'Escola Nova i com bé s'ha explicat, durant aquesta època van sorgir noves metodologies educatives que van donar una volta a la mirada de l'Escola Tradicional i a banda de les que s'han explicat en l'apartat anterior, Emmi Pikler va crear un mètode que atenia a les necessitats reals de tots els infants i sobretot, donant veu i visibilitat a la petita infància.

D'aquesta manera, en aquest capítol es parla sobre Emmi Pikler i la seva metodologia, així doncs, s'ha dividit en dos subapartats, en el qual, per una banda, el 2.3.1 s'ha dirigit a contextualitzar la biografia d'Emmi Pikler i la rellevància que va tenir i té en el món educatiu actualment, fent un repàs pel recorregut que va desenvolupar fins a arribar a crear el que actualment és conegut com el Mètode Pikler i, d'altra banda, en el capítol 2.3.2, es defineixen els principis metodològics que va elaborar.

2.3.1. Contextualització Emmi Pikler

Juanjo Quintela (2017), psicòleg i psicomotricista i actualment, vicepresident de l'Associació Basca Pikler – Lòczy (2013), ens explica qui va ser Emmi Pikler i els seus orígens.

Emilie Madleine Reich, coneguda com a Emmi Pikler, va néixer a Viena en 1902. La seva mare, austríaca, va ser mestra d'escola infantil i el seu pare, hongarès, va ser fuster.

Emmi Pikler va passar tota la seva infància, juntament amb la seva família a Budapest, però en 1920 va tornar a Viena, on va néixer, per cursar els estudis superiors de medicina i en acabar, especialitzar-se com a pediatra. Durant les seves pràctiques a l'Hospital Universitari, Emmi Pikler va ser d'on va extreure els principis que regeixen la seva manera d'entendre i percebre l'educació i el cos de l'infant.

L'any 1946, després de la Segona Guerra Mundial i els efectes que aquesta va comportar en moltes famílies, el govern d'Hongria, va contactar amb la Dra. Emmi Pikler i li va

assignar la direcció d'un orfenat dirigit a infants des del seu naixement fins als sis anys, que rebia el nom de: Casa – cuna a Budapest. En aquest orfenat, es vulneraven les atencions que es proporcionava als infants d'aquesta institució, ja que hi havia molta manca d'afecte i això provocava un distanciament físic i emocional amb l'infant que estava intern a l'orfenat. Aquest orfenat no era únicament per infants sense família, sinó que també tenia cabuda per acollir a infants els quals la seva família no els podia atendre, així doncs, Emmi Pikler observant als infants, es va adonar que aquests arribaven amb moltes mancances afectives que posteriorment podien generar dificultats psicofísicoemocionals en el seu desenvolupament.

Dit això, Pikler es va proposar oferir als infants un clima el més afectiu possible, que convidava als infants a sentir-se com a casa i que fos el més renovador per tal de reconvertir les mancances afectives amb les quals arribaven els infants, en fortaleces en el desenvolupament afectiu, cognitiu, social i motriu.

D'aquesta manera, queda demostrat que les intencions de la Dra. Emmi Pikler i les companyes que treballaven amb ella en la Casa – Cuna, eren potenciar el benefici psíquic, afectiu i físic de tots els infants que arribaven, per tal d'aconseguir unes condicions dignes per satisfer les necessitats reals de cadascun dels infants.

2.3.2. Principis metodològics

Els principis que guia aquesta pedagogia, segons expliciten David i Appel (1986, 2010) al seu llibre “La educación del niño de 0 a 3 años. Experiencia del Instituto Lóczy”, són:

- Les relacions afectives entre adults i infants són privilegiades.
- Es promou el moviment lliure i l'autonomia en les activitats quotidianes.
- Necessitat d'afavorir en l'infant la consciència de si mateix i del seu entorn.
- Benestar emocional i físic.

En primer lloc, trobem el principi de les relacions afectives i privilegiades. Pel que fa a aquestes relacions, l'adult ha d'aconseguir estones individuals amb tots els infants i majoritàriament, es potencien sobretot en els moments de cura, ja que és quan s'estableix una relació afectiva individualitzada i privilegiada i es crea un espai molt especial, en el qual l'infant és conscient del seu cos, del seu entorn, de la persona que li està cuidant, de tot allò que l'adult li està fent, etc. La persona adulta de referència, veu a l'infant com una

persona capaç que confia en les seves potencialitats i capacitats i d'aquesta manera, l'infant assimila que la persona que està pendent d'ell, que li cuida, l'entén i el comprèn, el veu com una persona competent. Juul, J. (2012)

En segon lloc, es promou el moviment lliure i l'autonomia infantil, aquest principi consisteix en la confiança plena per part de l'adult cap a l'infant en el seu desenvolupament motor, Pikler defensa que l'infant aprèn a moure's per si mateix, per tant, aquest no necessita que li ensenyin a moure's. Així doncs, l'adult respecta el seu ritme i és l'infant qui el va marcant a través de la seva iniciativa i d'aquesta manera, l'adult respecta el ritme i maduració del cos de l'infant. Quan l'infant és un nadó, la posició inicial en la qual l'adult l'ha de deixar sempre és estar tombat sobre la seva esquena i a partir d'aquesta posició, l'infant anirà incorporant-se i adquirint altres posicions per si mateix sense l'ajuda de l'adult. A partir d'aquesta posició, l'infant va passant per diferents fases posturals en funció de la seva maduració i del seu desenvolupament psicomotor.

En tercer lloc, en la necessitat d'afavorir en l'infant la consciència de si mateix i del seu entorn, l'adult té un paper fonamental. Aquest ha d'oferir seguretat emocional i afectiva, per tal que l'infant es pugui moure lliurement per l'espai, descobrint el seu cos, els seus moviments i l'entorn que l'envolta. En els moments especials, com són els "cuidatges" infantils, s'estableix un diàleg entre l'adult i l'infant molt valuós per ambdues parts, que permet a la figura adulta respectar els ritmes i necessitats, i l'infant mentrestant, adquireix consciència del seu esquema i imatge corporal i es veu com una persona digna i plena de drets.

Finalment, està el benestar físic i emocional, i és gràcies als tres principis anteriors que faciliten a l'infant les condicions reals que necessita per desenvolupar-se i fer front a la vida i així, aconseguir un bon estat físic i emocional gràcies a l'acompanyament que realitza la figura adulta, facilitant-li l'espai per desenvolupar el seu moviment, per tal que aquest sigui conscient de les seves necessitats, capacitats, potencialitats i limitacions (Patzlaff, 2007) i així, desenvolupar-se autònomament en les activitats de la vida quotidiana.

2.4. LA MIRADA PIKLERIANA A LA LLAR D'INFANTS

Aquest capítol està dividit en dos subapartats; per una banda, el 2.4.1, en el qual s'exposa com es porten a terme els "cuidatges" infantils en el primer cicle d'educació infantil, que comprèn l'edat de 0 a 3 anys, sota la mirada Pikleriana. I, d'altra banda, ens trobem amb 2.4.2, en el qual s'exposa com l'infant arriba a la conquesta de l'autonomia.

2.4.1. Els "cuidatges" infantils

Quant als "cuidatges" infantils es parteix de l'afirmació d'Estremera, L (2020):

Quando los adultos están disponibles para el niño o la niña, responden a sus necesidades, lo hacen de forma predecible, con respeto, su amor es incondicional... se generan vínculos de apego seguros, siendo la base de estos niños y niñas la confianza, confían en los demás, en ellos mismos y en el mundo, de esta forma se muestran abiertos e interesados en las nuevas experiencias y relaciones porque ven esas situaciones como oportunidades, sus emociones pueden expresarlas porque saben que van a ser escuchadas. (Laura Estremera, 2020)².

Amb aquesta cita es pot entendre la importància que té establir un vincle segur cap a la figura adulta en els moments de cura i de la vida quotidiana i la manera en què l'infant rep aquest afecte a través del cuidatge que aquest li ofereix i facilita.

Per a Bowlby (1986), el comportament d'un vincle segur, és aquell que és dona quan es crea una aliança d'afecte i seguretat amb una persona que no és ell mateix. Gràcies a aquesta figura externa, l'infant està preparat per conèixer i explorar el seu entorn més proper, ja que sap que la figura adulta, està atenta a les seves necessitats i disponible per satisfer-les.

Emmi Pikler, va aconseguir aportar a l'educació, uns paràmetres que van establir la qualitat dels "cuidatges" a través de la seguretat afectiva, per tal d'establir vincles segurs entre l'educadora i l'infant i així aquest, pogués col·laborar i formar part activa del procés durant els moments d'atenció personal.

² Cita extreta del següent enllaç: <http://www.lauraestremera.com/2020/11/pinceladas-sobre-el-vinculo.html>)

La mirada Pikleriana, en el seu moment i fins al dia d'avui, ha aconseguit aportar una nova manera d'entendre a l'infant, com una persona capaç i competent i es dona valor a les pràctiques de cures personals que es realitzen sobre el cos de l'infant i es realça la importància dels mediadors comunicatius, com serien el tacte, la veu, la mirada o fins i tot, la manera d'agafar a l'infant per transportar-lo.

Així doncs, els “cuidatges” personals que la figura adulta ofereixi als infants, no només és important perquè aquest adquireixi una bona salut, sinó que també és important per l'adult en què es convertirà en un futur. Falk, J (1990).

Pel que fa als “cuidatges” infantils que s'ofereixen als infants, seguint els principis de la Dra. Emmi Pikler, han de ser moments de cura en un ambient tranquil i preparat que aporti seguretat afectiva a l'infant.

En efecte, els “cuidatges” infantils i la resta de moments de la vida quotidiana, són especials i se'ls ha de donar la veritable importància que aquests tenen, ja que donen pas a una gran oportunitat d'aprenentatge i acceptació de les normes de convivència.

Durant els “cuidatges”, s'estableixen moments molt personals i íntims i és per això, que l'educadora que acompanya a l'infant en aquestes estones, ha de tenir cura del vocabulari que utilitza cap a l'infant, la manera en què el toca o inclús, com el mira, ja que aquestes petites accions formen la base del respecte.

Tardos, A (2008), al capítol “Los cuidados corporales en Lóczy”, del llibre “Les soins corporels à la pouponnière de Lóczy de l'institut E. Pikler”, descriu les experiències i vivències que els nadons sentien durant els moments més íntims:

- L'experiència de la relació.
- L'adquisició del control de l'atenció.
- Intercanvi emocional durant els “cuidatges” infantils.
- L'activitat autònoma en els moments quotidians.
- La importància del llenguatge en els “cuidatges”.

En primer lloc, es troba l'experiència de la relació. Els infants, gràcies a la relació que s'estableix amb l'educadora, experimenten per primera vegada la socialització primària i tal com afirma Vander, Z (1977), la socialització és el procés pel qual les persones, en una interacció amb els altres, desenvolupen maneres de sentir, de pensar i d'actuar, ja que

és una via d'accés per la participació en la societat que l'envolta. L'infant ja ha establert abans relacions amb la seva família, però quan els "cuidatges" es fan dins de l'escola, l'educadora, que és una adulta responsable i estable emocionalment, té la capacitat de mirar a l'infant i reconèixer-lo tal com és.

En segon lloc, està l'adquisició del control de l'atenció. Durant el moment de cura, l'infant té l'oportunitat d'aprendre gradualment per si mateix, acompanyat per les accions de l'educadora. El material que utilitza l'educadora, com ara serien els guants, els bolquers, les esponges, els estris per menjar... mai se'ls ofereix com si fos un joc i a mesura que van creixent i prenen consciència de les seves accions, assimilen la funcionalitat de l'objecte o material que tenen al seu abast i aprenen a utilitzar correctament. Per adquirir aquest control, els infants, primer comencen a interessar-se per l'objecte, seguidament, el miren, el volen tocar, l'intenten agafar... i finalment, aconsegueixen entendre la funcionalitat de l'objecte i participen en l'acció. L'educadora, gràcies a les observacions que realitza sobre el cos de l'infant i el coneixement que té en relació amb el desenvolupament infantil, respecta els ritmes individuals i dona la possibilitat a l'infant de participar en les accions per iniciativa pròpia, com per exemple, en el canvi de roba.

En tercer lloc, trobem l'intercanvi emocional durant els "cuidatges" infantils. Les cures corporals que es fan en relació amb el cos de l'infant, li ofereixen vitalitat i seguretat al seu cos. Quan l'educadora coneix a l'infant i aquest, ja ha adquirit suficient confiança amb ella, es generen moltes experiències i oportunitats d'aprenentatge que són enriquidores per ambdues parts, ja que l'infant aprèn a actuar per si mateix, aprèn i entén la funcionalitat dels objectes que té al seu abast i és capaç de reconèixer quan les seves necessitats han estat satisfetes i reconeix també, la satisfacció de benestar que li aporta els "cuidatges" que l'educadora està realitzant en la seva persona i el seu cos.

Una altra experiència a la qual se li dona molt de valor, és a l'activitat autònoma en els moments quotidians. Tardos, A (2008), afirma:

En el juego libre independiente, el niño persigue su propia meta, mientras que, durante los cuidados, es el adulto quien guía la situación en función de la finalidad que persigue, y aunque respeta y utiliza la actividad espontánea y los gestos del niño, lo impele a la consecución de ese objetivo. (p. 117 – 132)

Per acabar, en els moments íntims que es crea durant els “cuidatges” corporals, se li dona rellevant importància al llenguatge que l’educadora utilitza per dirigir-se a l’infant. La manera de parlar, la tonalitat de la veu o fins i tot, altres mediadors comunicatius, com el tacte o la postura corporal, ajuden a l’infant a crear consciència del seu propi cos i a situar-se en l’entorn el qual es troba. Les educadores per posar paraules a les accions dels infants, parteixen dels seus interessos i intenta expressar-li mitjançant la paraula, allò que l’infant, li està intentant transmetre. Les persones adultes que acompanyen als infants, mai li exposen una ordre en les seves accions, sinó que conviden a l’infant a què participi en el procés i tot seguit, verbalitza el seu agraïment donant-li les gràcies per la seva participació.

El canvi de bolquers és un dels moments més íntims que viu l’infant amb la seva educadora. Tal com diu Ferri, R (2010), s’ha acostumat als infants a adquirir un rol passiu durant el canvi de bolquers i l’adult no mostra interès per les sensacions que l’infant té mentre se li realitza el canvi, però Falk, J (2006), diu que l’infant aprèn sobre el seu cos a través de dos grups d’accions; primer pel que ell fa amb el seu cos i, en segon lloc, el que se li fa al seu cos. Així doncs, el moment del canvi, ha d’estar reservat a un espai en el qual l’infant sigui el protagonista i senti que se’l respecta com a persona. L’adult ha de tocar el seu cos amb delicadesa, li ha d’anticipar aquelles accions que li realitza i tot el que va succeint i d’aquesta manera, l’educadora ofereix seguretat emocional i física, aportant així afecte a l’infant i reconeixent-lo com a persona.

Martínez, S (2014), parla de tres pilars fonamentals que es donen durant el moment del canvi de bolquers, que són: observació, atenció i emoció. Cada canvi i cada infant són diferents, però aquests tres pilars són importants per tal de realitzar un canvi de bolquers de qualitat i prestant atenció a les necessitats reals i emocions que l’infant transmet.

El moment del canvi de bolquers, és un espai on l’infant pot expressar-se emocionalment en relació amb com s’està sentint amb el canvi i aquesta expressió d’emocions i sentiments, moltes vegades la somatitzen a través del moviment.

D’aquesta manera, actualment moltes llars d’infants que segueixen i apliquen els principis d’Emmi Pikler, fan servir el canviador Pikler.

Aquest canviador és un material de fusta, que permet als infants pujar i baixar autònomament d’ell, en el qual, durant el moment del canvi de bolquer, l’infant pot

agafar-se als barrots de fusta. El canviador Pikler, és una estructura de fusta que ofereix seguretat i tranquil·litat durant el moment del canvi de bolquer. La característica principal d'aquest canviador, és que l'infant pot participar activament en l'acció per canviar el bolquer i alhora, permet moure's per la plataforma lliurement, sent així, l'educadora que s'ha d'adaptar al moviment de l'infant i no aquest, a les accions que l'educadora li realitza. En aquest canviador, el canvi es pot fer tant dret com estirat, segons les necessitats i ritmes individuals de cada infant.

Quan el canvi es fa drets, tal com esmenta la llar d'infants cascavell, a la revista infància 156 (2007) a l'article: El canvi de bolquers; facilita la cooperació i fomenta l'autonomia de l'infant, ja que aquest manté una actitud participativa i activa, i també, afavoreix el vincle amb la seva educadora de referència, pel fet que està a l'altura de l'infant i es crea un espai molt enriquidor, perquè es comparteixen mirades, gestos i interaccions molt especials entre ambdues parts, que permet a l'infant crear-se una imatge positiva del seu cos, ser conscient de si mateix, enriqueix les capacitats motrius i l'infant se sent segur de les seves accions, gràcies a la presència d'una persona adulta que l'entén, l'acompanya adequadament, li estima i valora i el veu com una persona capaç i competent.

Un altre moment de la vida quotidiana de l'infant i que també és de gran importància, és l'alimentació. En els moments d'àpats, els infants manifesten moltes emocions i sensacions, i les interaccions que es porten a terme, segons Jaquet, P i Fomasi, I (2016), venen donades a través de la llengua, la boca, la mà i la cullera. En aquesta estona, l'educadora adquireix un rol molt important, el qual és l'observació. A través de la seva mirada, l'educadora percep tot allò que l'infant li comunica amb el seu cos i les acceptacions que aquest fa en relació amb els aliments que té al seu abast.

Tal com s'esmenta a l'article "Cuidados corporales de acuerdo con los principios de Pikler" (2016) l'infant durant el menjar, és el protagonista absolut i és per això, que aquest és qui tria la quantitat que vol menjar i el ritme al qual vol menjar, així doncs, l'educadora l'acompanya i respecta la seva decisió.

Segons Vincze, M (2002), al seu llibre "La comida del bebé. Del biberón a la autonomía", l'infant fa el transcurs de quatre etapes fins a conquistar la seva autonomia en les estones de dinar. Aquestes etapes s'expliciten a continuació i són les següents:

- La succió – el biberó:

Els infants que encara no s'aguanten drets i, per tant, no tenen encara la suficient autonomia adquirida, mengen a la falda de l'educadora. En aquest moment, l'educadora està asseguda còmodament en una cadira i seu a l'infant a la seva falda, recolzant-lo lleugerament al damunt seu deixant-li els dos braços lliures perquè l'infant tingui la llibertat de realitzar els moviments que necessiti, per permetre'l que agafi el biberó i si necessita ajuda, és l'educadora que li acompanya.

- El got – la cullera:

En el transcurs que l'infant encara pren el pit de la mare o bé el biberó, és important oferir des d'un primer moment els líquids a través d'un got i una cullera. D'aquesta manera, l'infant es familiaritza tant amb el got com amb la cullera.

L'educadora és la que observa les accions i necessitats dels infants durant el menjar i és qui realitza la continuïtat amb l'alimentació de l'infant, a través de l'anticipació i comunicació.

L'adult és la persona encarregada d'establir els torns de manera rotativa, repartint els torns en funció de les necessitats individuals i ritmes que cada infant manté per menjar, tanmateix, aquesta rotació es va observant i sempre que sigui necessari, es canvia, adequant-se sempre a les necessitats reals dels infants.

- La taula:

En el moment que l'infant madurativament està preparat, passa de menjar a la falda de l'educadora a la taula de la seva mida juntament amb la seva pròpia cadira. Aquest traspàs és un indicador molt favorable en el procés d'adquisició de l'autonomia.

Per fer aquest traspàs, l'infant ha de ser capaç de:

- Seure sobre qualsevol superfície sense cap mena de suport.
- Ha de saber beure sol fent-ne ús de les dues mans per agafar el got i saber utilitzar-lo correctament.
- Ha de percebre i entendre els missatges que l'educadora li transmet.

Com que aquesta transició és molt complexa i requereix molta implicació per part de l'educadora, aquesta progressió d'autonomia per l'infant, comença realitzant-se d'un en

un i no s'incorporen més infants a la taula, fins que el primer no comenci a progressar en la seva autonomia. És així doncs, que es recomana començar a donar a menjar als més petits, perquè l'alimentació d'un en un a la taula, requereix molta paciència i atenció per part de l'educadora i si durant aquest moment, té infants que es mostren impacients, dificulta el procés tant per l'infant que es troba a la taula, com per l'educadora, que s'angoixa al no poder satisfer les necessitats del moment.

- El menjar en grup:

Quan l'infant ja ha adquirit la destresa i capacitat autònoma de menjar sol i només demana ajuda en moments puntuals, és el moment d'incorporar més infants en el mateix nivell maduratiu a la taula.

El clima a l'hora de menjar ha de ser molt tranquil i afable i ha d'acompanyar a les necessitats dels infants, i és per això, que aquest espai s'aconsegueix quan:

- Els infants mengen tots sols sense ajuda.
- Al moment de seure a la taula, se serveix el menjar i així no han d'esperar.
- Se li dona importància al temps i ordre en la qual es fan les accions. (Exemple: posar pitets, cadascú seu sempre al seu lloc, etc.)
- Es respecta el menjar, tant el propi, com el dels companys que tingui al costat.

Durant el menjar, l'infant ha de comprendre que amb els aliments no es juga, però, no obstant això, ha de ser conscient d'allò que vol menjar i dels aliments que li agraden o li desagraden.

Els estris que es fan servir per menjar, tenen una sèrie de característiques:

- La taula i la cadira: La taula i la cadira han de ser adequades a l'alçada de l'infant, de manera que els peus li toquin a terra i els braços els puguin recolzar al damunt de la taula.
- Estovalles i coberts: És important que les estovalles es puguin rentar després de menjar i els coberts i vaixelles que se'ls ofereix, ha de ser atractiu i en bon estat. Pel que fa als coberts, millor oferir mesura per a postres, ja que els serà més fàcil de maniobrar i facilitarà el moviment per emportar-se el menjar a la boca.

Les educadores que acompanyen als infants durant tot el dia, han de ser una referència per ells i elles, de manera que han de conèixer a l'infant íntegrament, per tal d'afavorir una bona comunicació amb ells, on convidi als infants a participar en els moments de cura o en les activitats del dia a dia, per tal de proporcionar una continuïtat en el seu desenvolupament i així afavorir i promoure la conquesta de l'autonomia.

2.4.2. Autonomia infantil

En la llar d'infants, que acull nens i nenes des dels 4 mesos fins als 3 anys, se'ls proporciona un espai en el qual els infants poden viure moltes vivències i sensacions, que els permet enriquir les seves experiències personals, de manera que l'infant se senti capacitat per fer les coses per si mateix, sense ajuda de l'adult, respectant sempre els ritmes individuals de cada infant.

Chokler, M (2019), exposa que l'autonomia sorgeix en l'infant durant l'activitat espontània, ja que és un moment on l'infant es mostra capaç i parteix de la seva iniciativa per realitzar les accions. Cal destacar que l'activitat espontània que sorgeix dels infants, és un factor clau pel bon desenvolupament de l'aprenentatge en l'àmbit psicomotor, cognitiu i afectiu. (Falk, J. 2009).

D'aquesta manera tal com afirma Falk, J. (2009) al seu article: Los fundamentos de una verdadera autonomia, és que cal potenciar l'autonomia dels infants, deixant-los actuar de manera autònoma, per tal que puguin dominar els seus moviments, que prenguin consciència del seu propi cos i de les seves capacitats i limitacions corporals en relació amb si mateix i amb els altres.

De fet, Chokler, M (2015), exposa una sèrie de condicions, tant subjectives com objectives, per l'activitat autònoma de l'infant. Aquestes condicions són les següents:

- Seguretat afectiva amb si mateix i amb l'educadora que li acompanya i permet un bon establiment del vincle afectiu.
- Garantir llibertat de moviments per respectar el desenvolupament postural dels infants, tal com ha esmentat al llarg de la seva carrera la Dra. Emmi Pikler.
- L'espai, els objectes, les joguines i la roba que es proporciona als infants ha d'estar adequada a la seva etapa madurativa.

- Els temps i la continuïtat en els “cuidatges” i en les activitats quotidianes, ofereixen estabilitat i són moments especials en els quals es crea un diàleg comunicatiu recíproc molt ric.

Així mateix, Perez, R (2015), ofereix una sèrie de reflexions pràctiques que estan dirigides als adults, que, tanmateix, poden ser la mateixa família de l’infant com les educadores que acompanyen als infants a la llar d’infants, per desenvolupar un bon procés cap a la conquesta i adquisició de l’autonomia:

1. Per una bona autonomia, es necessita que la relació entre infant i figura adulta, estigui regida per un vincle segur. L’infant necessita sentir afecte i seguretat, per poder establir una base de confiança tant amb si mateix, com amb els altres.
2. L’adult ha d’assegurar una resposta afirmativa a les necessitats relacionades amb l’alimentació o el descans, per tal que l’infant adquireixi confiança en els signes que transmet amb el seu cos.
3. Donar espai perquè els infants siguin capaços de trobar solucions per ells mateixos, per tant, l’adult no s’ha d’anticipar a la seva solució. En el cas que l’infant demani l’ajuda de l’adult, li proporciona la seva ajuda dient: “jo ho faig així” en comptes de “es fa així”. L’infant no necessita una solució ràpida i immediata, sinó que necessita temps per pensar i trobar una solució dins de totes les possibilitats i solucions possibles que li sorgeixen en aquell moment.
4. En referència al desenvolupament motor, no és necessari que l’adult li ensenyi moviments ni intervingui en el desenvolupament psicomotor de l’infant. No s’ha de col·locar al nadó en posicions a les quals no pot arribar per si sol. Quan l’infant estigui preparat madurativament, ja anirà adquirint les postures corporals per si mateix sense l’ajuda de la figura adulta.
5. S’han de respectar totes les decisions que l’infant pren, sempre tenint present que no comportin un risc per ell, ni per les persones que estan al seu voltant ni pel material. S’han d’establir uns límits que s’han de respectar.
6. En l’autonomia no tot s’hi val. Requereix responsabilitat cap a l’altre.
7. Acompanyar-lo tant en els seus èxits com en els fracassos. Acompanyar significa mostrar-se disponible i oferir presència sempre que ho necessitin. Cal estar al seu costat en moments de frustració o impotència, però mai, s’emeten judicis de valor.
8. Validar l’expressivitat d’emocions i sentiments. No es menysprea. La paraula que s’utilitza té molta importància, ja que és millor dir: “entenc que estiguis trist

- i necessitis plorar” que no pas: “no ploris”. És important canalitzar les emocions i sentiments que expressen durant el transcurs del dia, perquè se sentin valorats i estimats.
9. No jutjar mai el joc de l’infant. S’ha de fomentar el plaer de l’activitat en si mateixa, perquè la gaudeixin per plaer propi, no per aconseguir l’aprovació per part de l’adult. (Exemple: ús del “molt bé” quan ensenyen alguna cosa a l’adult).
 10. Involucrar-los en la vida i activitats quotidianes. Sempre sent conscients de la realitat i utilitzar llenguatge acord a la seva maduresa.
 11. Confiar en els infants. S’ha de donar l’oportunitat perquè facin, desfacin, caiguin, s’aixequin, aprenguin i s’equivoquin. És així com construeixen el seu propi aprenentatge i les seves pròpies vivències i experiències amb el món real.

Per concloure, l’autonomia es conquesta progressivament mentre creixen i adquireixen noves capacitats. Perquè un infant sigui prou autònom, l’adult no li ha d’ensenyar a ser autònom, sinó que li ha d’acompanyar i guiar en aquesta conquesta, sempre respectant els ritmes de cada infant i estant present i disponible, però sense una intervenció directa en les accions que porten a terme.

3. MARC METODOLOGIC

3.1. PUNT DE PARTIDA

El punt de partida d’aquesta investigació, és reflexionar sobre la importància que té la manera en la qual els professionals es dirigeixen als infants, més en especial a la petita infància.

Fa anys que el segon cicle d’educació infantil va introduir noves metodologies dins les seves aules, canviant les seves mirades i potenciant l’aprenentatge basat en les necessitats dels infants, però hi ha pocs estudis metodològics envers el 0 – 3. El 0 – 3 també existeix i en aquestes edats, on els infants estan aprenent des del primer moment en què neixen, és molt important que el seu context familiar, educatiu i social estigui basat a donar resposta a les seves necessitats i potenciar la seva autonomia, gràcies a les accions que els adults fan sobre ells i elles.

Actualment, hi ha molts corrents educatius, com ara Montessori, Reggio Emilia, Waldorf, Escola Viva, pedagogia Pikler – Lòczy, ambients, treball per tallers... entre d’altres.

La gran majoria d'aquests corrents s'enfoquen per treballar-les al segon cicle d'educació infantil, en el qual, els infants són prou autònoms i no depenen completament de l'adult per satisfer les seves necessitats bàsiques, com ara són l'alimentació, el descans i els "cuidatges" infantils. D'aquesta manera, si es posa la mirada al primer cicle d'educació infantil, es pot veure com els principis d'Emmi Pikler atenen a les necessitats individuals de cada infant.

Arran de les preguntes següents que s'han formulat, es troba la motivació per fer aquest treball i a partir dels instruments de recollida de dades que s'han elaborat, s'han obtingut els resultats basats en l'observació, el rol de l'adult i la intervenció de les famílies.

- Com es dirigeix l'adult a l'infant durant els "cuidatges" infantils?
- L'infant és particip de les seves accions?
- Un canvi de mirada cap a la petita infància, podria fomentar el camí perquè els infants conquistin l'autonomia?

3.2. OBJECTIUS

Una vegada s'ha formulat la pregunta d'investigació i el tema que es treballa, s'han plantejat quatre objectius, un d'ells general i tres específics.

Objectiu general:

- Investigar com es porten a terme els "cuidatges" infantils al primer cicle d'educació infantil partint de l'aplicació de la mirada pikleriana.

Tenint present aquest objectiu i tenint en compte les capacitats que marca el currículum d'educació infantil del primer cicle, s'han elaborat els objectius específics:

Objectius específics:

1. Relacionar els "cuidatges" infantils en les accions de la vida quotidiana a casa i les accions que porten a terme a la llar d'infants, per tal que l'infant pugui actuar en conseqüència amb seguretat i eficàcia.
2. Observar progressivament com l'infant coneix i domina el seu propi cos i s'adona de les seves possibilitats i necessitats personals.
3. Identificar l'adquisició dels "cuidatges" infantils que estan relacionats amb el benestar emocional i la seguretat personal.

3.3. DISSENY

3.3.1. Introducció

En aquest apartat es presenten detalladament els processos que s'han seguit per fer aquesta investigació.

Per començar, està la temporització. En aquest apartat s'explica tot el recorregut que s'ha seguit per dur a terme el treball, indicant tant la temporització del marc teòric com del marc metodològic.

Tot seguit, es presenta la mostra de població a la qual està dirigida la investigació. En aquest apartat es detalla el context en el qual està situada la llar d'infants, les característiques de les famílies i els infants i per últim, es parla sobre les professionals que treballen en el centre educatiu.

Per acabar, s'exposa la metodologia que s'ha fet servir i els instruments utilitzats per fer la recollida de dades, per tal d'obtenir informacions basades en evidències i elaborar així, uns resultats i unes conclusions, acords a la metodologia del treball.

3.3.2. Temporització

Respecte a la temporització del marc metodològic³, s'ha dividit en tres temps diferents. En primer lloc, l'elaboració dels instruments de recollida de dades. Pel que fa a les observacions, es van fer durant l'estada del Pràcticum II, ja que les pràctiques es van realitzar en aquest centre i com el tema ja estava pensat, es va aprofitar el moment per fer les observacions en els grups d'edat de 6 m – 3 anys, durant els moments de canvis de bolquers, control d'esfínters, higiene personal, alimentació i descans. A més, també s'han fet observacions a finals del mes d'abril, aquestes han sigut molt més acurades i s'han basat en una observació no participativa, fet que durant l'estada del Pràcticum, les observacions van ser participatives perquè es formava part del personal del centre. Les observacions no participatives s'han dut a terme els dies 21 i 28 d'abril, de 9:00 a 13:00h,

³ A l'annex 1 es pot consultar un calendari on consten les dates de l'organització i la posada en pràctica del marc metodològic.

en total, 8 hores d'observació directa dins l'estança, però sense participar activament en els "cuidatges".

Tot seguit, les entrevistes a les educadores de les estances de nadons, d'1 a 2 anys i de 2 a 3 anys, s'han portat a terme al mes d'abril, un cop elles han conegut en profunditat als infants del seu grup i han pogut respondre d'una manera més objectiva basant-se en les evidències i vivències viscudes durant els vuit mesos anteriors del curs escolar. Les entrevistes tenen una durada d'entre 8 i 16 minuts.

Finalment, està el qüestionari, que aquest s'ha dirigit a les famílies i també s'ha portat a terme en el mes d'abril, per així donar temps a les famílies a conèixer una mica més la metodologia de treball que segueix la llar d'infants i veure si a través del qüestionari, les seves accions a casa fomenten l'autonomia dels infants en la vida quotidiana que comporten els "cuidatges" infantils, des de la perspectiva de la família. El qüestionari s'ha enviat a les famílies el dia 7 d'abril i ha estat obert fins al dia 29 d'abril i durant aquests dies, les famílies han pogut respondre'l.

Un cop fetes les observacions, entrevistes i qüestionaris enviats a les famílies, els resultats i les conclusions s'han extret a mitjans de maig.

Quant a la temporització del marc teòric⁴, es va recopilar informació durant l'estada de pràctiques a partir del novembre, quan ja es tenia l'idea del treball ben definida.

Llavors, l'elaboració del teòric, va començar a mitjans d'abril, quan es va acabar de recollir, llegir i seleccionar la informació que realment es necessitava per completar el marc teòric.

3.3.3. Context i mostra

En aquest apartat s'exposa el context i la mostra en el qual s'ha portat a terme el marc metodològic.

Les observacions que s'han realitzat, les entrevistes a les educadores i el qüestionari a les famílies, s'han plantejat a una llar d'infants municipal de l'Ajuntament de Tarragona.

⁴ A l'annex 1 es pot consultar un calendari on consten les dates de l'elaboració del marc teòric

Especialment, aquesta llar d'infants està situada en un barri de ponent, zona de la ciutat de Tarragona.

Primerament, es fa referència el context del barri on s'ha portat a terme la mostra. Aquest, és un barri obrer i en els últims anys ha crescut molt social i culturalment, sent així que es contempla molta riquesa cultural deguda a la varietat de províncies culturals que compta actualment.

Aquest barri està dotat de tots els serveis bàsics i essencials que són necessaris per als habitants, com ara: Centre d'educació primària (CAP), escola pública i concertada, llar d'infants municipal i privada, Centre Cívic, comerços i parcs infantils. Tot i que és un barri de la perifèria de Tarragona, està molt ben connectat amb el centre de la Ciutat perquè tenen 3 línies d'autobús amb franges horàries d'un quart d'hora de diferència entre cadascun.

Aquest barri està format per famílies treballadores que van arribar als anys seixanta d'Andalusia, i actualment la població que conforma al barri són els fills i nets dels treballadors d'aquella dècada. En l'actualitat, el barri ha experimentat una crescuda de famílies immigrants, on predomina la procedència magrebina, fet que ha realçat la riquesa sociocultural del barri.

Seguidament, s'exposa el context de la llar d'infants. Aquesta llar és de titularitat municipal i està gestionada per l'Ajuntament de Tarragona. En el curs escolar 2021 – 2022, té un total de 5 estances, aquestes són les següents:

- Estança 1: 4 mesos – 1 any.
- Estança 2: 1 – 2 anys.
- Estança 3: 1 – 2 anys.
- Estança 4: 1 – 2 i 2 – 3 anys. És una aula mixta.
- Estança 5: 2 – 3 anys.

L'equip educatiu d'aquesta llar d'infants està format per un total de 10 professionals. Dins l'equip hi ha dues mestres d'educació infantil, una d'elles és la directora del centre. La resta de personal són educadores infantils amb la titularitat atorgada pel CFGS d'Educació infantil.

Finalment, s'expliquen les tres mostres que s'han tingut present per portar a terme aquesta investigació. D'una banda, estan els infants. Aquesta mostra està dirigida als infants de tres estances en concret: estança 1, estança 3 i estança 5. En les estances es porten a terme les observacions no participatives.

D'altra banda, estan les educadores, que són un pilar fonamental dins la llar d'infants pel bon desenvolupament dels infants. Aquestes tenen la formació acadèmica i reglada del CFGS d'Educació Infantil i dues d'elles, el grau de mestres d'educació infantil.

L'experiència que tenen treballant en aquest camp educatiu és major a 10 anys i compten amb formació complementària, més enllà de la requerida per treballar al primer cicle d'educació infantil, que en aquest cas és la titulació del CFGS d'Educació Infantil. La formació complementària que tenen són cursos relacionats amb la pedagogia interactiva, xerrades de posta en comú amb altres llars d'infants de Catalunya i formacions relacionades amb la mirada Pikleriana. Les formacions relacionades amb Emmi Pikler, les han realitzat viatjant part de l'equip educatiu a Bilbao, on van assistir a unes jornades sobre la innovació educativa i els "cuidatges" infantils sota l'aplicació de la mirada Pikleriana i durant el curs escolar, reben formacions de la Sonia Kliass, que es especialista en Emmi Pikler, ja que es va formar en l'Institut Pikler – Lòczy de Budapest.

Finalment, està la família dels infants. Aquests són un factor clau en el desenvolupament dels seus fills i filles.

3.3.4. Metodologia

La metodologia que s'ha utilitzat ha estat la mixta, perquè s'ha fet un recull de dades a través de l'anàlisi tant quantitativu com qualitativu, per tal de donar resposta a les preguntes inicials que s'han plantejat per portar a terme la investigació.

- **Metodologia quantitativa:** S'ha elaborat un qüestionari sobre com porten a terme els "cuidatges" infantils a casa. Aquest qüestionari s'ha enviat a 70 famílies de la llar d'infants municipal. Les dades que s'han recollit amb aquest instrument, han estat plasmades en gràfiques que permeten acompanyar a les informacions recopilades amb les entrevistes i les observacions, d'una manera més visual i objectiva.

- **Metodologia qualitativa:** S'ha realitzat una entrevista a 3 educadores i amb aquesta entrevista es pretén recopilar informacions sobre quin rol tenen les educadores davant els infants en relació amb els "cuidatges" infantils i com actuen per tal de fomentar l'autonomia dels infants, sota l'aplicació del mètode Pikler. A més a més, s'han elaborat unes pautes d'observació que va dirigida a veure als infants de les estances següents: estança 1 (4m – 1a), estança 3 (1 – 2 anys) i estança 5 (2 – 3 anys) i observar les seves accions durant els moments d'higiene, alimentació i descans sota la mirada Pikleriana.

3.3.5. Instruments i recollida de dades

En el desenvolupament dels infants, hi ha tres factors que són clau pel seu bon desenvolupament, ja que la seva relació potencia i afavoreix el camí d'ensenyament i aprenentatge dels infants. Aquests factors són la família, l'escola i el mateix infant, tots tres, formen el triangle interactiu de l'aprenentatge.

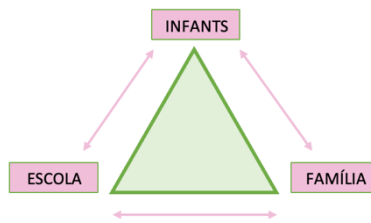


Figura 1. Triangle interactiu de l'aprenentatge. Elaboració pròpia.

Aquest triangle s'ha tingut en compte a l'hora d'elaborar els instruments per fer la recollida de dades i s'ha fet una recollida de dades relacionada als infants com a principal subjecte de la investigació, a les seves famílies i a les educadores.

En aquesta recollida de dades, s'han fet servir tres instruments, que són:

- Observacions.
- Entrevistes.
- Qüestionaris.

A continuació, s'expliquen els tres instruments que s'han fet servir per recollir les dades de manera més específica:

- OBSERVACIONS:

Les pautes d'observacions estan dirigides als infants i els seus ítems s'han redactat sota l'enfocament de la mirada pikleriana, per tal de poder observar en quin grau d'assoliment, el mètode d'Emmi Pikler és beneficiós i respectuós per l'infant.

Els paràmetres per avaluar les observacions, s'han plantejat de manera numèrica, donant resposta així a les accions i interaccions que l'infant porta a terme durant els moments de cura, alimentació i descans. Els paràmetres d'avaluació que s'han marcat, són els següents: Mai (1); poques vegades (2); de vegades (3); sovint (4); sempre (5).

A més, durant les observacions, s'ha elaborat un diari de camp⁵, en el qual s'ha fet un recull d'anotacions i observacions rellevants per la investigació.

Aquestes observacions s'han fet en tres estances diferents, tot i que els ítems a observar són els mateixos, per l'estança de nadons s'han establert a més a més, uns ítems diferents en relació amb l'alimentació, ja que en aquesta estança, els infants mengen d'un en un i l'educadora és l'encarregada de donar el menjar a la boca, posant-se a l'infant a la seva falda.

Les estances en les quals s'han portat a terme les observacions, són:

- Estança 1: 4 mesos – 1 any.
- Estança 3: 1 – 2 anys.
- Estança 5: 2 – 3 anys.

La primera estança en la qual s'han fet les observacions ha estat l'estança 1 (4m – 1a), aquesta està formada per 8 infants d'edats compreses entre la franja de 4 mesos a 1 any. La majoria dels infants van començar el curs en setembre, tot i que a mitjans de curs, s'han anat incorporant infants fins a arribar a la ràtio que estableix el Decret 282/2006, de 4 de juliol, pel qual es regulen el primer cicle de l'educació infantil i els requisits del centre. En aquesta estança hi ha infants que encara no caminen, d'altres que estan començant i d'altres que ja caminen amb soltesa.

La segona estança en la qual s'han fet les observacions ha estat l'estança 3 (1 – 2 anys), aquesta està formada per 13 infants, els quals alguns són de nova incorporació en el curs

⁵ El diari de camp es pot consultar a l'annex 6.

2021 - 2022 i d'altres que fan la continuació del curs anterior i han pujat de l'estança de nadons a la que es troben actualment.

Per acabar, s'ha observat l'estança 5 (2 – 3 anys), aquesta està formada per un grup de 20 infants i gairebé tots, són infants que han cursat amb anterioritat en aquesta llar i coneixen tant a l'equip d'educadores com el grup que conforma l'estança.

- ENTREVISTA:

L'entrevista està dirigida a l'equip de professionals que treballen en el centre educatiu. L'estructura d'aquesta entrevista és semiestructurada i està formada per 4 preguntes⁶ de resposta oberta.

Per iniciar l'entrevista hi ha una pregunta de dades personals per començar a establir conversa i tot seguit es fa una recerca d'informació en relació amb la seva formació com a educadora infantil o mestra d'educació infantil i sobre les formacions i coneixements sobre els principis d'Emmi Pikler. A continuació, se'ls demana un punt de vista, que han de justificar breument basant-se en els seus coneixements i les evidències que observen diàriament. Tot seguit, se'ls demana que contestin com porten a terme els “cuidatges” que fan amb els infants en el seu dia a dia dins l'estança i per últim, troben una pregunta que va dirigida a la relació i interacció que mantenen amb els infants i el grau d'assoliment que ofereixen als infants en relació amb la seva autonomia.

- QÜESTIONARI:

El qüestionari ha sigut un instrument que s'ha dirigit a les famílies de la llar d'infants. Aquest, està dividit en 4 seccions i té un total de 13 preguntes. La primera secció recull 3 preguntes sobre informació bàsica en relació amb l'edat de l'infant i coneixements sobre el mètode d'Emmi Pikler. La segona secció tracta sobre el canvi de bolquers i el control d'esfínters. La tercera sobre l'alimentació, tant a la falda com a la taula i per últim, la secció del descans, que compta amb 3 preguntes relacionades amb el descans dels infants i una pregunta final, per fer una síntesi del qüestionari.

La secció d'informació bàsica està formada per 3 preguntes, 2 de resposta obligatòria i 1 que depèn de la resposta de la segona pregunta. La tipologia d'aquestes 3 preguntes, són de resposta curta, de sí o no i una escala numèrica amb les etiquetes d'1 com a gens i 5

⁶ A l'annex 4 es troben les preguntes de l'entrevista.

com a molt. Els valors numèrics que té l'escala, són: gens (1), poc (2), ni poc ni molt (3), bastant (4) i molt (5).

La secció de canvi de bolquers i control d'esfínters, està formada també per 3 preguntes, totes de resposta obligatòria. La tipologia de resposta és de selecció múltiple, en les quals les famílies només poden seleccionar una única resposta. En el cas que marquin l'opció "altres" han d'explicar amb poques paraules com ho porten a terme.

La secció d'alimentació, també està formada per 3 preguntes, totes de resposta obligatòria. La tipologia de preguntes també és de selecció múltiple i només poden marcar una opció. Si marquen l'opció "d'altres", han d'explicar breument com ho fan.

L'última secció, la del descans, està formada per 3 preguntes relacionades amb el descans i una última de síntesi. Totes són de resposta obligatòria i la tipologia de selecció múltiple. L'última pregunta, és una escala numèrica, amb les etiquetes: gens (1), poc (2), ni poc ni molt (3), bastant (4) i molt (5).

3.4. RESULTATS

En aquest apartat s'exposen els resultats que s'han obtingut a través dels tres instruments de recollida de dades que s'han elaborat per donar resposta a les preguntes plantejades per fer la investigació del treball de fi de grau. Amb els resultats obtinguts, s'ha donat resposta als objectius específics que es van plantejar per portar a terme la investigació i tal com s'esmenta al marc metodològic, la metodologia que s'ha utilitzat ha estat la mixta, ja que s'ha fet un recull de dades, basant-se en l'anàlisi quantitatiu com qualitatiu. D'aquesta manera, els instruments que s'han analitzat, són els següents: qüestionari, observacions i entrevistes.

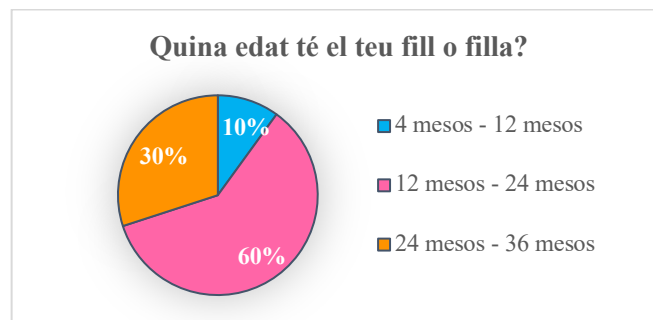
Resultat d'anàlisi del qüestionari:

Per començar, s'han analitzat les dades obtingudes amb el qüestionari. La finalitat d'aquest qüestionari és analitzar, de manera real, com les famílies porten a terme a casa els diferents "cuidatges" infantils, com ara el canvi de bolquers o control d'esfínters, l'alimentació i el descans, sempre basant-se en una relació d'afecte i respecte cap a la petita infància. A partir de les respostes facilitades al qüestionari, s'ha donat resposta a l'objectiu específic 1: "Relacionar els "cuidatges" infantils en les accions de vida

quotidiana a casa i les accions que porten a terme a la llar d'infants, per tal que l'infant pugui actuar en conseqüència amb seguretat i eficàcia.”

Aquest qüestionari s'ha enviat a les 70 famílies que conformen la llar d'infants actualment i s'han rebut un total de 20 respostes. El formulari està format per 13 preguntes, 12 d'elles de resposta obligatòria i una d'elles només l'havien de respondre en cas que la pregunta anterior, tingués una resposta afirmativa.

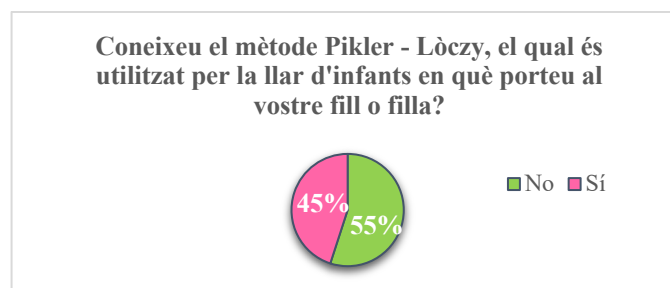
A continuació, s'analitzen les gràfiques següents:



Gràfic 1. Edat dels fills i filles de les famílies. Elaboració pròpia.

Tal com es pot veure en aquesta gràfica, un 10% dels enquestats, hi han respost que els seus fills o filles tenen entre 4 i 12 mesos, per la qual cosa, aquest percentatge d'infants formen part de l'estança de nadons. Un 30% ha seleccionat l'opció de resposta de 12 – 24 mesos, per tant, significa que els seus fills o filles, van a l'estança d'1 – 2 anys i per últim, com es pot observar, un 60% dels enquestats, han seleccionat l'opció de resposta de 24 – 36 mesos, el que indica que els seus fills o filles, assisteixen a l'estança de 2 – 3 anys.

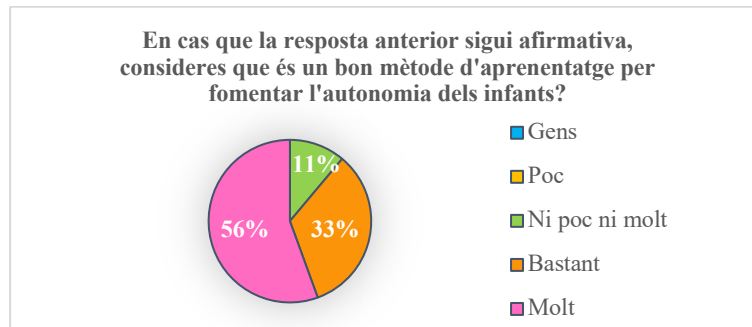
Les respostes que s'han aconseguit amb aquesta pregunta, permeten fer una anàlisi molt més específica dels ritmes que tenen els infants i com la seva família satisfan les seves necessitats i com s'adeqüen al moment evolutiu i maduratiu de l'infant.



Gràfic 2. Coneixement mètode d'Emmi Pikler. Elaboració pròpia.

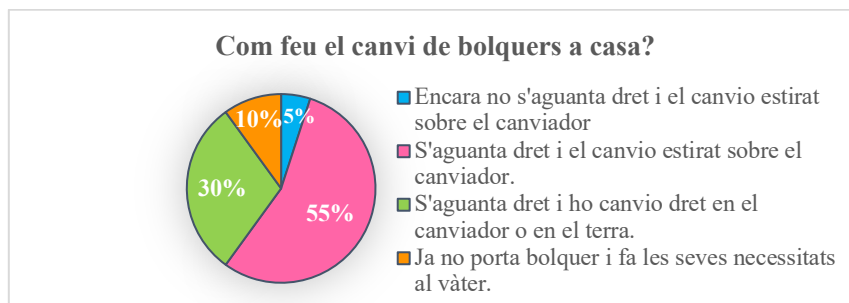
La pregunta més rellevant ha estat aquesta, perquè quan una família porta als seus fills o filles a la llar d'infants, és interessant saber quina línia pedagògica segueixen i quins són els principis educatius que regeixen les línies de treball amb els seus infants.

Tal com es pot observar, un 55% dels enquestats, hi ha respost que no són coneixedors o coneixedores del Mètode Pikler- Lòczy, en canvi, hi ha un 45% que sí que el coneixen.



Gràfic 3. Fomentar l'autonomia dels infants. Elaboració pròpia.

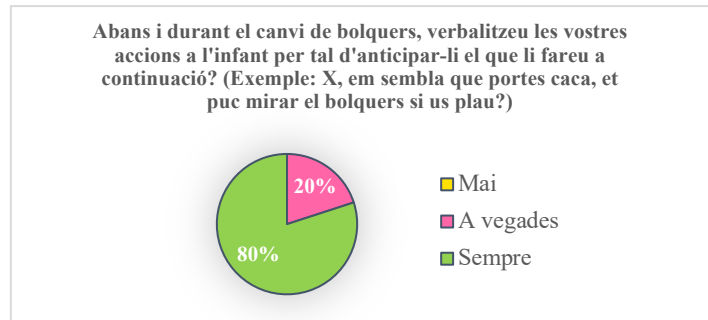
Del 45% que sí que són coneixedors dels principis que regeixen la mirada Pikleriana, un 56% creu que els principis Piklerians fomenten molt l'autonomia dels infants, un 33% esmenta que bastant i la resta, l'11%, considera que fomenta l'autonomia una mica, ni poc ni molt.



Gràfic 4. Canvi de bolquers a casa. Elaboració pròpia.

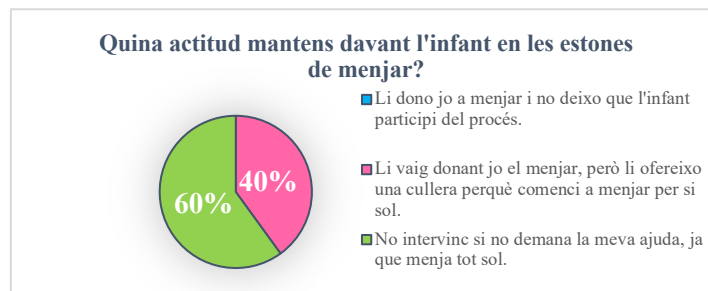
Pel que fa a la pregunta de com realitzen el canvi de bolquers a casa, es pot observar com, d'una banda, un 55% dels enquestats, tenen infants que s'aguanten drets per ells mateixos i el canvi de bolquers el realitzen estirant a l'infant sobre una superfície, en aquest cas, el seu canviador, i, d'altra banda, hi ha un 30% de famílies que tenen fills o filles que també s'aguanten drets per si mateixos i realitzen el canvi de bolquers adequant-se a les necessitats de moviment de l'infant, com és, realitzar el canvi de bolquer estirat sobre el canviador o dret en el terra en funció del desig de l'infant. D'igual manera, un 10% tenen infants que ja no porten bolquers, per la qual cosa fan les seves necessitats al vàter i un

5%, que encara no s'aguanten drets i, per tant, duen a terme el canvi de bolquers estirats sobre la superfície, respectant el moment maduratiu i evolutiu de l'infant.



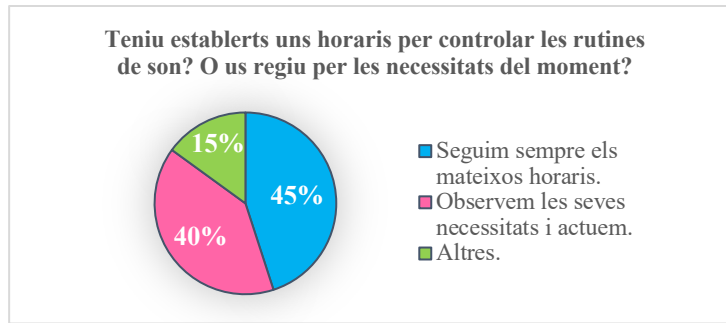
Gràfic 5. Verbalització de les accions. Elaboració pròpia.

Quant a l'actitud de l'adult durant el canvi de bolquers, es pot observar com un 80% dels enquestats, verbalitzen les seves accions, anticipant amb la paraula el que li fan a l'infant en el seu cos. No obstant això, hi ha un 20% que hi ha respost l'opció de vegades, això dona peu a entendre que pot haver-hi moments durant el dia, en el qual l'adult, no anticipa les seves accions.



Gràfic 6. Actitud de l'adult durant l'estona de menjar. Elaboració pròpia.

Pel que fa a l'alimentació, l'actitud que manté la família durant les estones de menjar, es pot apreciar com un 60% deixa que l'infant mengi tot sol i no intervien si l'infant no demana la seva ajuda, pel que es pot entendre, que l'adult està al seu costat oferint presència i disponibilitat. Tanmateix, un 40% hi ha respost que és la família qui dona a menjar a l'infant, però li ofereixen una cullera per tal que l'infant pugui emportar-se el menjar a la boca per si mateix, respectant així, el seu moviment.



Gràfic 7. Rutines de son. Elaboració pròpia.

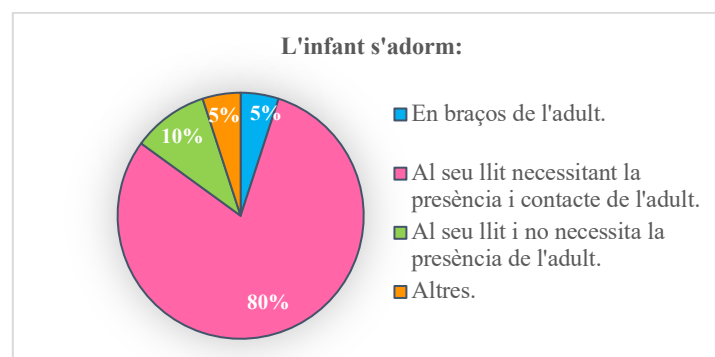
En relació amb el descans dels infants, un 45% dels enquestats, segueixen sempre els mateixos horaris i rutines per dormir a l'infant, un 40%, van observant les necessitats reals del moment i, per tant, actuen en conseqüència a elles i un 15%, hi han respost l'opció d'altres, en les quals, han escrit respostes, com:

“Durante el día ella va diciendo cuando tiene sueño, pero por la noche tiene un horario para dormir. Desde que nació tiene su propia rutina de sueño y ella ya sabe que le toca la hora de dormir por la noche.”

“El papá sí, la mamá no.”

“Hi ha una rutina establerta de manera general, però en situacions excepcionals ens anem adaptant al que necessita.”

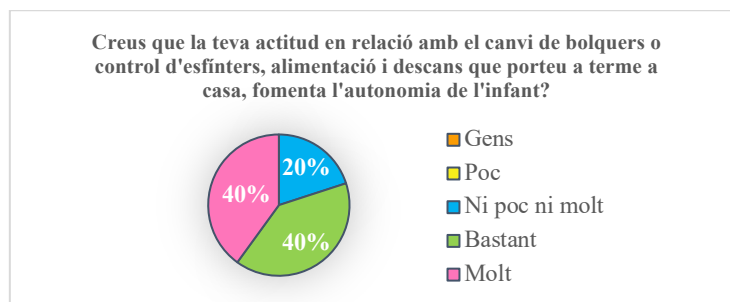
Amb aquestes respostes, es pot observar com aquest 15%, també respecten les necessitats dels infants i s'adapten a les seves necessitats, i d'altres, que en funció de si és la mare o el pare qui està amb l'infant en aquell moment, segueix uns horaris o es regeix més pels missatges que l'infant li transmet.



Gràfic 8. Com s'adorm l'infant? Elaboració pròpia.

Seguint amb el descans, un 80% dels enquestats, esmenten que l'infant s'adorm al seu llit i necessita que l'adult estigui present i mantingui contacte amb ell, aquest contacte, pot venir donat des del gest de posar una mà a l'esquena, com necessitar la mà de l'adult, etc., un 10% comenta que l'infant dorm al seu llit, però sense necessitar que l'adult estigui present, un 5% s'observa que dorm al seu fill o filla en braços, respectant així la seva necessitat de mantenir contacte constant amb l'infant i per últim, un 5% han marcat l'opció d'altres, en la qual, hi ha respostes, com ara:

“Con el papá duerme con su horario y en su cama, y la mamá la duerme en los brazos mal acostumbrando y ejerciendo una rutina.”



Gràfic 9. Autonomia dels infants a casa. Elaboració pròpia.

L'última pregunta del qüestionari, s'ha relacionat amb el grau d'assoliment de l'autonomia dels infants a casa, en relació amb les accions i actituds que els adults realitzen sobre el cos dels infants. Tal com es pot observar, hi ha un 40% que creuen que les seves accions i actituds envers els “cuidatges” infantils, fomenten molt l'autonomia, tanmateix, hi ha un altre 40% que creu que fomenten bastant l'autonomia dels infants, però, no obstant això, hi ha un 20% que hi ha respost que fomenten l'autonomia, però en un punt entremig, com és el cas de ni poc ni molt.

Resultat d'anàlisi de les observacions:

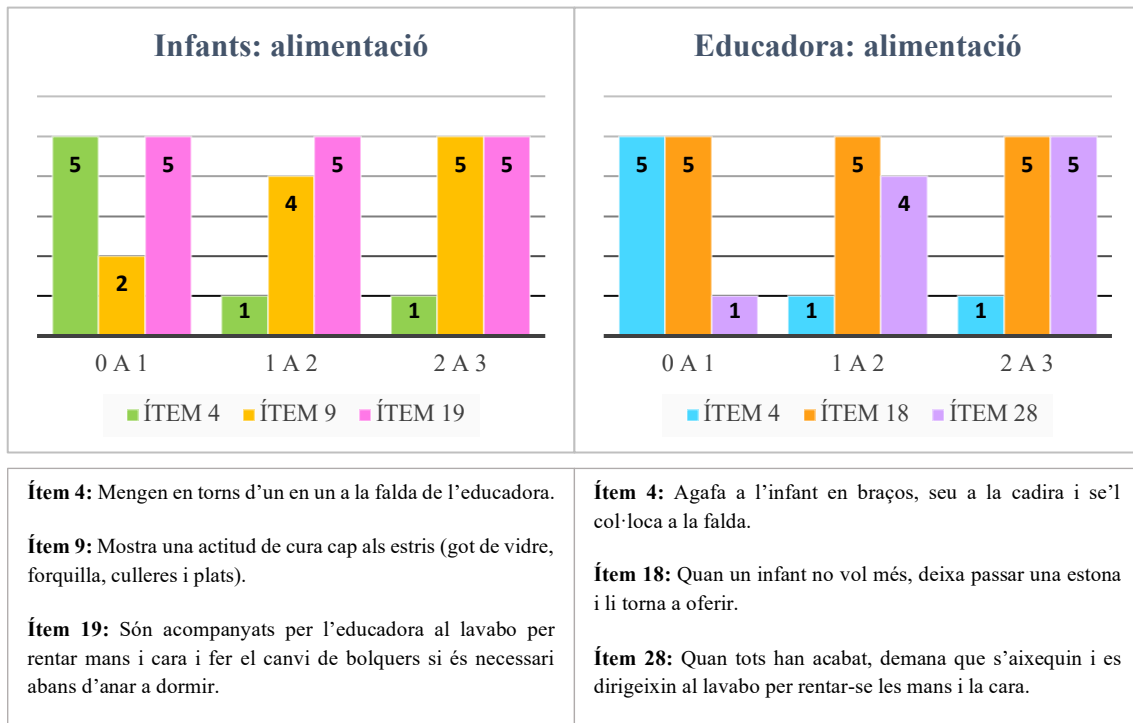
Amb la següent eina de recollida de dades, s'ha analitzat l'objectiu 2: “Observar progressivament com l'infant coneix i domina el seu propi cos i s'adona de les seves possibilitats i necessitats personals”. Per extreure els resultats de les observacions portades a terme a la llar d'infants, s'han elaborat unes graelles d'observació⁷. Aquestes consten de 5 apartats, els quals fan referència a les accions de les educadores i com

⁷ A l'annex 6 es troben les graelles d'observació.

actuen els infants durant els moments dels “cuidatges” infantils que es porten a terme durant el transcurs del dia.

Pel que fa a la mostra de cada una de les tres estances, s’ha observat un total de 8 infants. En funció de l’observació, s’han elaborat les gràfiques. Aquestes, tenen com a valors, l’edat de cada estança i el grau d’assoliment, mostrat amb paràmetre numèric, que mostra la freqüència d’una manera més estimativa, donant un valor significatiu a cada número. Els paràmetres utilitzats i que es poden veure a les columnes dels gràfics següents, són: Mai (1), poques vegades (2), de vegades (3), sovint (4) i sempre (5).

ALIMENTACIÓ



Gràfic 10. Observacions - alimentació. Elaboració pròpia.

Les gràfiques que es presenten a continuació, fan referència a les observacions realitzades a l’espai migdia, el moment del menjar. Es pot observar com ambdues gràfiques estan representades per tres barres, perquè s’han seleccionat un moment de l’abans, durant i després de menjar, tant fent referència per l’infant com per les accions que comporta l’educadora.

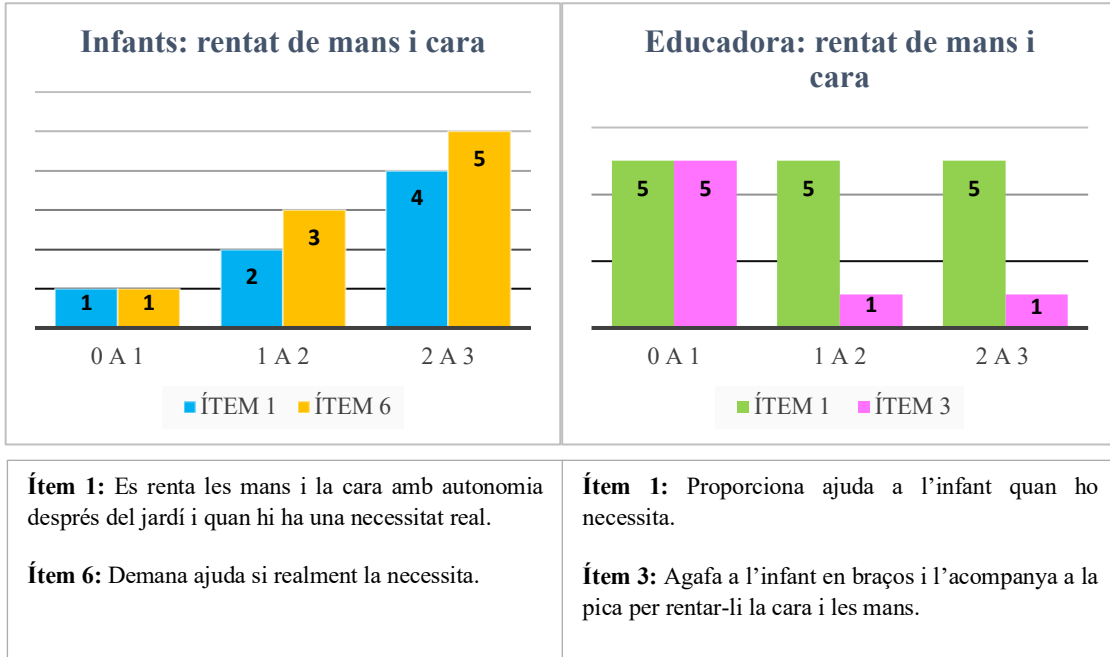
En primer lloc, s’analitzen els resultats obtinguts dels infants. L’ítem 4 representa el moment d’abans de menjar, en aquest cas, com es distribueixen. L’ítem 9 refereix al durant i per últim, l’ítem 19, indica el moment de després de menjar. Dit això, es pot apreciar com els infants de l’estança de nadons, sempre mengen a la falda de l’educadora,

ja que encara no estan preparats per menjar a la taula, perquè no han adquirit la postura corporal necessària i, per tant, l'educadora respecta l'esquema corporal de l'infant i no el col·loca en una posició que encara no han conquistat per ells mateixos, no obstant això, s'observa com els infants d'1 a 3 anys, ja mengen a la taula, perquè han assolit progressivament la transició de menjar en torns d'un en un a la falda de l'educadora, a menjar en grup a la taula i amb la seva pròpia cadira.

Pel que fa a la cura que tenen els infants als estris amb els quals mengen, s'aprecia com a mesura que van creixent, evolucionen en la seva manera de relacionar-se amb els estris, la manera d'agafar-los, de comprendre el significat de l'estri que tenen al seu abast, etc. I per últim, a l'ítem 19 s'observa com els infants sempre són acompanyats per la seva educadora quan acaben de dinar per anar al lavabo a rentar les mans i fer el canvi de bolquers si és necessari abans d'anar a dormir.

En relació amb l'actitud de l'educadora durant el moment de menjar, es pot apreciar com amb els tres ítems, es va adequant a les necessitats dels infants en funció de la seva edat. A l'ítem 4, es pot veure com l'educadora dona a menjar a la falda, d'un en un, en canvi, d'1 a 3 anys, ja mengen a la taula i relacionant-lo amb l'ítem 28, l'educadora de l'estança de nadons, quan l'infant acaba de menjar, s'aixeca amb ell en braços i l'acompanya al lavabo per rentar-li, en canvi, en les estances d'1 a 3 anys, les educadores demanen als infants que vagin al lavabo per si mateixos. I per últim, amb l'ítem 18 s'aprecia com les educadores sempre respecten la decisió final de l'infant quan aquest mostra que no vol menjar més.

HIGIENE PERSONAL:

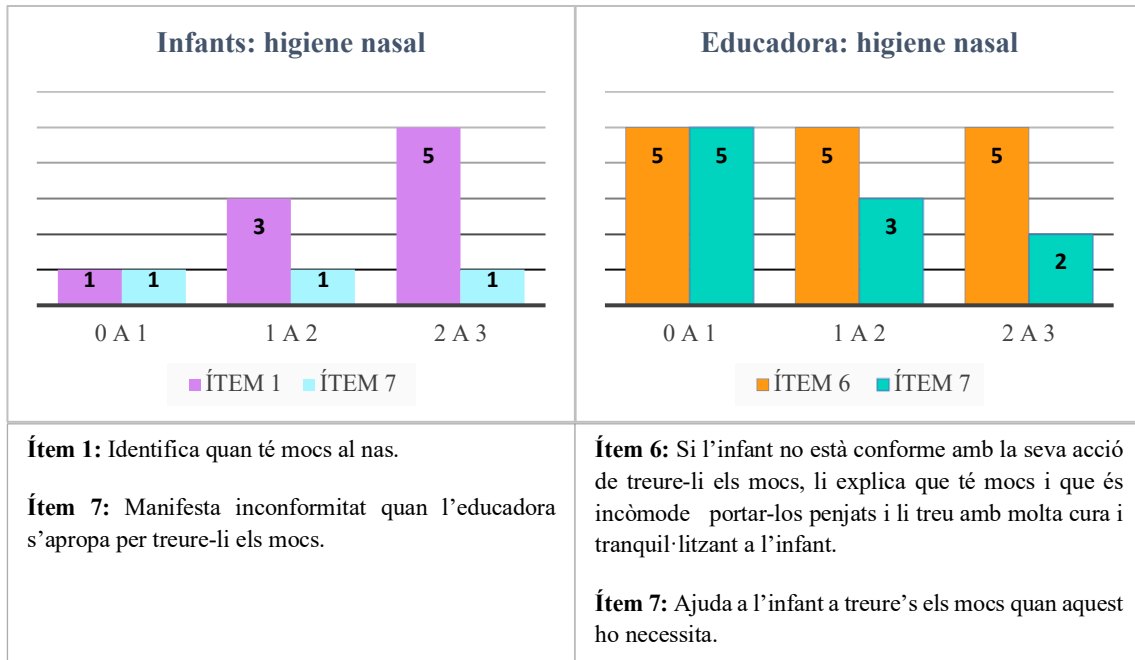


Gràfic 11. Observacions - rentat de mans i cara. Elaboració pròpia.

Tal com es pot observar, aquestes gràfiques fan referència a la higiene personal.

En primer lloc, s'han analitzat les observacions realitzades en els infants durant el moment de rentar les mans i la cara. D'aquesta manera, es pot apreciar com els infants de 0 a 1 any, no es renten per si sols perquè encara no són prou autònoms per dur a terme aquesta acció, tanmateix, els infants d'1 a 2 anys, de vegades sí que es renten sols i a vegades, demanen ajuda a l'educadora quan la necessiten. En canvi, els infants de 2 a 3 anys, sovint es renten sols les mans i la cara, però quan necessiten ajuda, sempre són capaços de demanar-li a la seva educadora.

Seguidament, s'han analitzat les observacions fetes en relació amb l'educadora en el moment de rentar les mans i la cara. En aquesta gràfica, es pot apreciar com l'educadora de l'estança de nadons (0 – 1a), sempre proporciona ajuda als infants i els agafa en braços, ja que la gran majoria no caminen, per tal d'apropar-los a la pica, per tal de poder rentar-los correctament. En canvi, es pot observar com les educadores de les estances d'1 – 2 anys i de 2 – 3 anys, mai agafen en braços als infants per acompanyar-los al lavabo, ja que actualment tots caminen i es dirigeixen per si mateixos al lavabo, però, no obstant això, no exclou que quan un infant ho necessita, les educadores proporcionin sempre la seva ajuda, tal com s'aprecia a la gràfica.

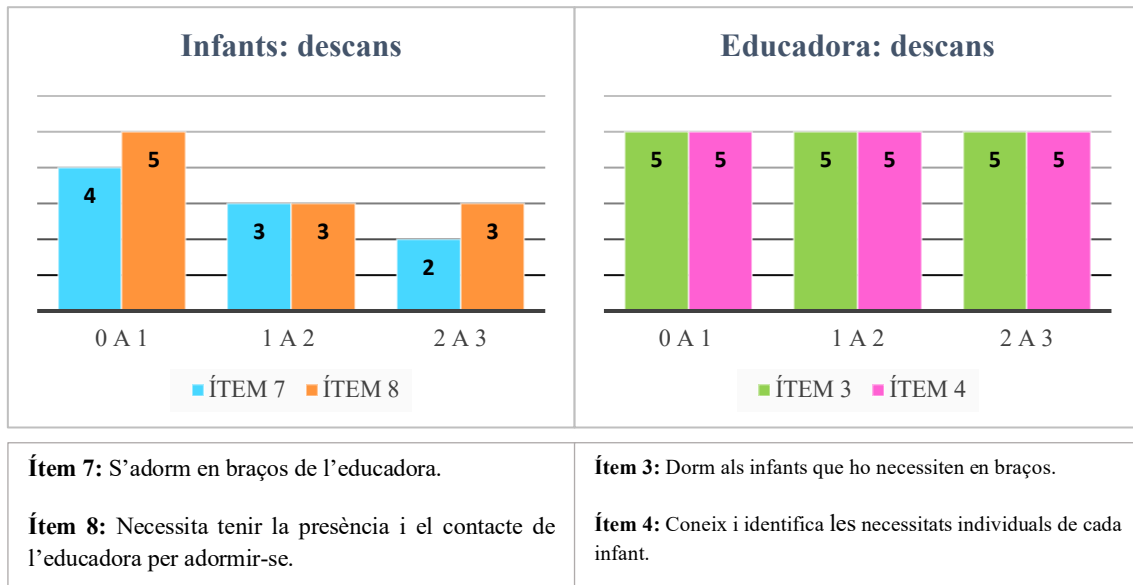


Gràfic 12. Observacions - Higiene nasal. Elaboració pròpia.

En segon lloc, s'han extret els resultats de les observacions dels infants relacionades amb la higiene nasal. En la gràfica dels infants durant el llevat de mocs, es pot apreciar com els nadons mai solen identificar quan tenen mocs al nas, però, en canvi, els infants d'1 a 2 anys, hi ha vegades que identifiquen i d'altres que no, mentre que els infants de 2 a 3 anys, sempre s'adonen compte quan porten mocs al nas. Tanmateix, a la gràfica s'observa com els infants de les tres estances observades (0 – 1, 1 – 2 i 2 – 3), mai mostren disconformitat quan l'educadora s'apropa per llevar-li els mocs.

Tot seguit, s'han analitzat les observacions de l'educadora en relació amb la seva actitud durant la higiene nasal. Tal com s'ha esmentat anteriorment, l'educadora, quan observa que pot ser un infant no està conforme o li incomoda que li netegi els mocs, sempre acompanya verbalment la seva acció, per tal d'oferir seguretat i confiança. Tanmateix, es pot veure com en aquest cas, l'ajuda de l'educadora va disminuint en funció de l'edat dels infants, ja que cada vegada van evolucionant cap al procés de la conquesta de l'autonomia.

DESCANS

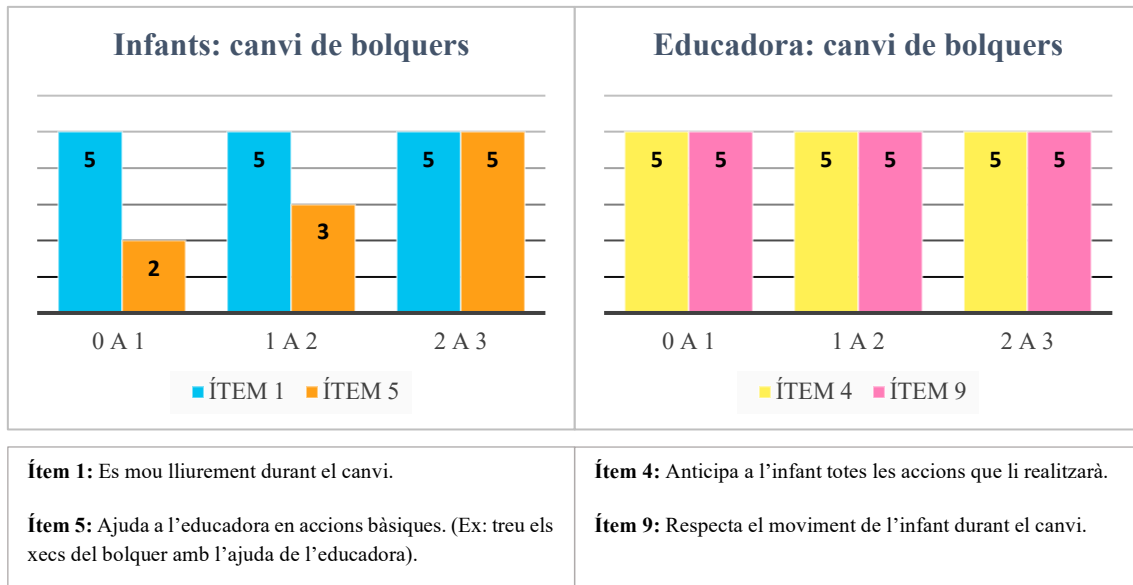


Gràfic 13. Observacions - descans. Elaboració pròpia.

Pel que fa al descans en els infants, es pot observar com els nadons, sovint s'adormen en braços de l'educadora, però sempre, necessiten que ella estigui present i mantenir un contacte per poder adormir-se. L'estança d'1 a 2 anys, hi ha vegades que necessiten dormir en braços i, per tant, el contacte amb l'educadora. En canvi, els infants de 2 a 3 anys, dormen al seu llit i poques vegades necessiten dormir en braços, però, no obstant això, de vegades necessiten la presència de l'educadora.

Tanmateix, a la gràfica de l'educadora durant el descans, es pot observar com les educadores de les tres estances, dormen en braços als infants quan aquests ho necessiten i, per tant, coneixen i identifiquen les necessitats dels infants.

CANVI DE BOLQUERS

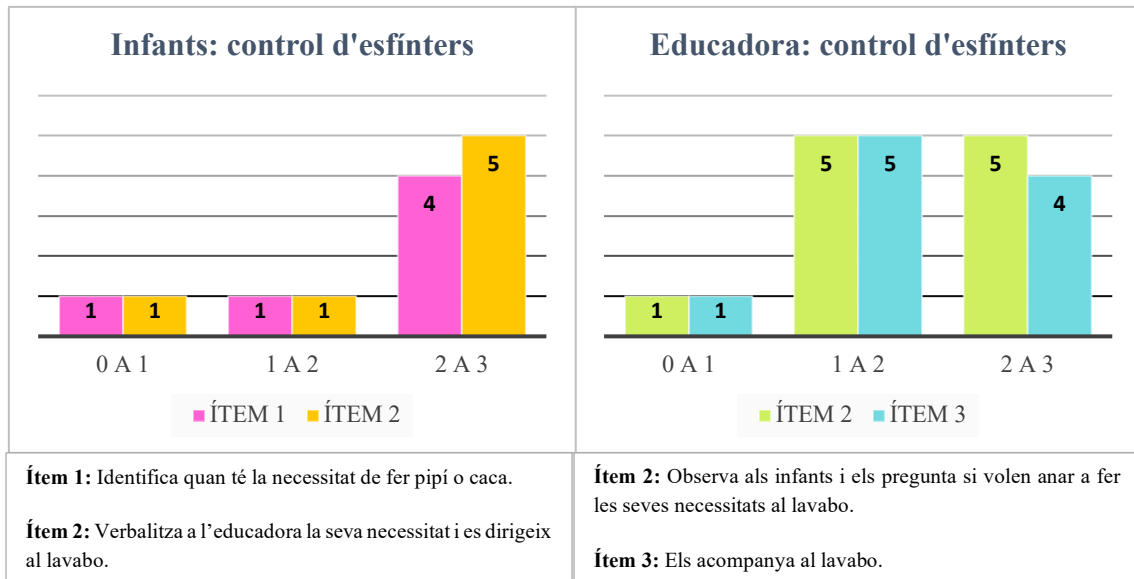


Gràfic 14. Observacions - canvi de bolquers. Elaboració pròpia.

Aquestes gràfiques fan referència al canvi de bolquers. D'una banda, es pot observar com actuen els infants en aquest moment tan íntim. S'aprecia que els infants de les tres estances, tenen llibertat de moviment durant el canvi i, com progressivament prenen consciència de les seves accions i volen ser participants d'aquest moment, com ara, ajudar a l'educadora a treure's els xecs del bolquer.

I, d'altra banda, les educadores de les tres estances (0 – 1, 1 – 2 i 2 – 3 anys), sempre respecta el moviment de l'infant durant el canvi de bolquers i els hi anticipen les accions que realitzen sobre el cos dels infants.

CONTROL D'ESFÍNTERS



Gràfic 15. Observacions - control d'esfínters. Elaboració pròpia.

Per concloure els resultats de les observacions, s'esmenta com actuen els infants i les educadores en el control d'esfínters.

Pel que fa als infants, s'aprecia una clara diferència en l'adquisició del control d'esfínters. Es pot observar com els infants de les estances de nadons i d'1 a 2 anys, mai identifiquen la seva necessitat i, per tant, no la verbalitzen a l'educadora. En canvi, els infants de 2 a 3 anys, sovint les identifiquen, però, no obstant això, sempre ho verbalitzen a la seva educadora.

I en relació amb l'actitud de l'educadora davant el control d'esfínters, s'observa com l'educadora de l'estança de nadons mai pregunta als infants si volen anar al lavabo, però, en canvi, les educadores d'1 a 3 anys, sempre observen i ho pregunten i, l'educadora de nadons mai els acompanya al lavabo per seure al vàter, però, no obstant això, l'educadora d'1 a 2 sempre els acompanya, en canvi, l'educadora de 2 a 3 anys, els acompanya quan l'infant li demana que vagi amb ell o ella.

Resultats d'anàlisi de les entrevistes:

L'entrevista s'ha realitzat a tres educadores infantils que treballen a la llar d'infants en la qual s'han portat a terme els anteriors instruments de recollida de dades. A partir de les respostes facilitades a l'entrevista, s'ha donat resposta a l'objectiu específic 3: "Identificar

l'adquisició dels "cuidatges" infantils que estan relacionats amb el benestar emocional i la seguretat personal."

Per analitzar els resultats que s'han obtingut amb les entrevistes⁸, s'han elaborat unes taules⁹, en les quals s'ha fet un buidatge de les respostes emeses que s'han portat a terme durant les entrevistes. Cada taula correspon a una pregunta i compta amb les respostes de les tres entrevistades.

En primer lloc, s'observa com a la taula 2¹⁰, que fa referència al coneixement i formació sobre la mirada Pikleriana, les tres entrevistades afirmen que no coneixien ni havien sentit parlar mai d'aquesta nova manera d'entendre a l'infant, ja que, tal com esmenta l'educadora de l'estança de dos a tres anys, fins i tot, feien fitxes i treball individual, llavors, va ser arran de diverses formacions, que consistien a entendre el cos de l'infant, en com s'apropen, com es toca el seu cos, etc., va ser el moment on van fer un punt d'inflexió, tal com afirma l'educadora de l'estança d'1 a 2 anys, que va conduir a l'equip educatiu a fer un canvi de mirada metodològica i conduir a un clima on es respecta a l'infant totalment.

Seguidament, s'observa com a la taula 3¹¹, que fa referència al punt de vista i beneficis que comporta aquesta mirada, esmenten que ara mateix no s'imaginen treballant d'una altra manera, perquè s'han fet canvis molt beneficiosos per entendre el cos de l'infant, ja que parteix del respecte absolut cap a la seva persona i, dues de les tres entrevistades, destaquen que els principis Piklerians són molt potents a l'estança de nadons, perquè ells mateixos es van proposant reptes i es van ajustant les fites que volen assolir, i, per tant, això comporta un increment de seguretat i harmonia a la seva postura corporal.

A continuació, s'observa com a la taula 4¹², que fa menció als "cuidatges" infantils i l'actitud de l'adult davant d'aquests, es pot observar com hi ha una clara diferència entre les tres estances, ja que, per una banda, l'educadora entrevistada de l'estança de nadons, comenta com pel que fa a l'alimentació, elles ho porten a terme a la falda i és des d'aquesta posició, on se li ofereix a l'infant el biberó i el trinxat del menjar, en canvi, les altres dues entrevistades, afirmen que ja han conquistat la transició de la falda a la taula

⁸ Les entrevistes s'han enregistrat en format àudio. A l'annex 4 es troben els enllaços per escoltar-les.

⁹ A l'annex 5 es troben les taules amb el buidatge de respostes de les entrevistes.

¹⁰ Taula 2: Informació bàsica: coneixement i formacions. Es pot consultar a l'annex 5.

¹¹ Taula 3: Punt de vista i beneficis pel desenvolupament. Es pot consultar a l'annex 5.

¹² Taula 4: "cuidatges" infantils i actitud de l'adult. Es pot consultar a l'annex 5.

perquè els infants han guanyat autonomia i ja mengen tots junts a taula, assegint-se les educadores amb ells, posant el carro entremig les dues taules i evitant moure's, per tal de crear consciència en els infants, que l'estona del menjar, és un moment tranquil i seré. Les tres entrevistades comparteixen que mai se'ls força a menjar, per tant, es respecten les seves decisions. Pel que fa al canvi de bolquers, dues de les tres entrevistades afirmen que tenen el canviador Pikler, el qual els proporciona la llibertat de moviments. S'observen diferències significatives quant al canvi de bolquers, una de les tres enquestades, afirma que primerament se'ls ofereix la postura estirada i a partir d'aquella posició, ells es mouen lliurement i als que ja tenen la verticalitat adquirida, directament els posen drets al canviador. En canvi, les altres dues entrevistades, confirmen que els infants pugen i baixen per si mateixos al canviador, mitjançant unes escales de fusta. En relació amb el descans, dues de les tres entrevistades coincideixen que dormen a la mateixa estança, adaptant-se a les necessitats individuals de cada infant, com afirma l'educadora entrevistada de nadons, i adequant les condicions lumíniques per acompanyar el descans dels infants. Malgrat això, una de les tres entrevistades esmenta que dormen en una estança diferent i els infants identifiquen el seu llit perquè sempre està col·locat d'igual manera i totes tres entrevistades, coincideixen que no forcen el descans dels infants, sinó que l'acompanyen amb presència. Tanmateix, totes tres coincideixen que sempre, sigui quin sigui el moment del dia, verbalitzen i anticipen les seves accions als infants, respectant els seus ritmes i necessitats i acompanyant-los quan ho necessiten.

Per concloure, s'observa com a la taula 5¹³, es fa referència a la relació de l'educadora i com el seu paper dins l'estança fomenta l'autonomia dels infants. S'aprecia com dues de les tres entrevistades, esmenten que la seva relació està basada en l'acompanyament i el respecte i, una d'elles dues, esmenta que també fonamenta la bona comunicació amb la família dels infants, i ho justifica dient que és important perquè l'infant d'aquesta manera veu com l'adult és una figura de referència. Per altra banda, una de les tres entrevistades esmenta que ella es considera rígida, però que estableix límits clars i concisos perquè ells se sentin segurs. Les tres entrevistades coincideixen en el fet que s'estableix una relació de confiança perquè confien en ells i deixen que facin per si mateixos, quedant l'infant al centre, sent els protagonistes del seu aprenentatge i, d'igual manera, també coincideixen a dir que el seu paper dins l'estança fomenta l'autonomia dels infants perquè els deixen ser participants de les seves accions i a poc a poc van mostrant més iniciativa, gràcies a la

¹³ Taula 5: Relació amb els infants i autonomia. Es pot consultar a l'annex 5.

relació que s'estableix i l'acompanyament que es fa en relació amb el desenvolupament dels infants.

3.5. CONCLUSIONS

Un cop s'ha finalitzat el Treball de Fi de Grau (TFG), s'ha donat resposta als objectius plantejats, de manera que es reafirma que mirar a l'infant, com una persona competent i capaç, a la qual s'ha de tractar amb respecte, és una necessitat real, que afavoreix i beneficia el desenvolupament infantil en la petita infància.

Les metodologies innovadores que s'esmenten al marc teòric, moltes vegades fan referència al segon cicle d'educació infantil, però, si parem a pensar, on queda el primer cicle? Se satisfan les seves necessitats, basant-se en una mirada que els respecti com a persones que són? Si s'analitza aquesta pregunta, que té molt a veure amb les preguntes formulades en l'apartat del punt de partida, es pot observar com a través dels objectius que s'han formulat per portar a terme la investigació i gràcies als instruments de recollida de dades que s'han fet servir, s'han pogut extreure els resultats i la conclusió final.

Pel que fa als objectius específics d'aquesta investigació, formulats a l'apartat del marc metodològic, s'ha pogut demostrar que amb els instruments elaborats i els resultats que s'han obtingut, els objectius específics s'han assolit de manera satisfactòria.

Per tal de conèixer quina és la base pràctica dels principis de la Dra. Emmi Pikler, s'han tingut present els factors més rellevants en relació amb els "cuidatges" infantils que es realitzen als infants. D'aquesta manera, tal com s'esmenta al marc metodològic, al subapartat dels instruments i recollida de dades, s'han elaborat tres instruments basant-se en el triangle interactiu de l'aprenentatge, ja que aquest fa referència a la família de l'infant, l'escola i l'infant com a protagonista i centre del seu propi aprenentatge.

Un cop s'han extret els resultats més rellevants, s'aprecia com les famílies, gràcies al qüestionari emprat, de manera general s'ajusten a l'edat dels seus fills o filles, respecten els ritmes i el moment evolutiu en el qual es troba l'infant i, en moltes ocasions, segueixen els principis metodològics que regeix la llar d'infants a la qual assisteixen els seus fills o filles, tot i que, com s'aprecia al gràfic 2¹⁴, un 55% dels enquestats, no coneixen aquesta manera de fer, però, un 45% sí que són coneixedors d'aquesta mirada cap als infants,

¹⁴ Gràfic 2: Coneixement mètode d'Emmi Pikler.

però, no obstant això, s'aprecia com les pràctiques relacionades amb els "cuidatges" infantils que porten a terme a casa, estan basades d'igual manera en el respecte pel cos de l'infant i en l'acompanyament de les seves necessitats, tant, necessitats dels infants, com també, necessitats de les famílies, com és el cas, d'una de les respostes que s'han obtingut al gràfic 8¹⁵, que fa referència al fet que la mare dorm a la nena en braços i a la resposta, especifica que la malacostuma. Amb aquesta resposta, es pot observar com la comunicació entre els membres de la família és fonamental pel bon desenvolupament de l'infant. Hi ha la creença que per dormir als infants en braços, és malacostumar-los, però més enllà d'aquest concepte, pot haver-hi al darrere la necessitat de la mare, de sentir a la seva filla a prop seu, perquè pot ser, encara no està preparada per deixar-la anar dels seus braços, mantenint i oferint un contacte proper i segur, que realça l'autoestima i la confiança de la nena. Així doncs, s'està respectant el moment i la necessitat de contacte i contenció, tant de l'adult com de l'infant, amb uns braços que subjecten i ofereixen seguretat i confiança. D'aquesta manera, s'afirma que l'objectiu 1: "Relacionar els "cuidatges" infantils en les accions que porten a terme a la llar d'infants, per tal que l'infant pugui actuar en conseqüència amb seguretat i eficàcia", s'ha assolit satisfactòriament, ja que s'aprecia com la família dels infants respecten les necessitats individuals i els ritmes personals dels seus fills i filles.

En relació amb els resultats que s'han obtingut de les observacions portades a terme durant els dies 21 i 28 d'abril, s'han analitzat i s'han representat en unes gràfiques, les quals es poden trobar a l'apartat de resultats. Aquest instrument ha estat el més rellevant per la investigació, ja que s'ha observat tant com actua l'infant durant els diferents moments del dia, com el paper que adquireix l'educadora davant els "cuidatges" infantils, partint de l'aplicació dels principis Piklerians. Gràcies als resultats que s'han obtingut, s'ha donat resposta a l'objectiu específic 2: "observar progressivament com l'infant coneix i domina el seu propi cos i s'adona de les seves possibilitats i necessitats personals", d'aquesta manera, es pot demostrar que s'ha assolit en un grau molt satisfactori. Així doncs, s'ha pogut afirmar com la mirada Pikleriana, obre el camí a entendre una nova manera de fer, en la qual els infants, a mesura que creixen, maduren i evolucionen, aconsegueixen la conquesta de l'autonomia, tenint d'acompanyant, la mirada atenta i activa de les educadores infantils, les quals respecten els ritmes individuals. Les educadores són conscients i coneixedores de les capacitats i limitacions

¹⁵ Gràfic 8: Com s'adorm l'infant?

de cada infant, però confiant en ells com a persones capaces i competents que són, estan al seu costat, mostrant-se sempre disponibles per satisfer les necessitats que sorgeixen i acompanyant amb una mirada respectuosa, activa i de reconeixement per cada un dels infants que tenen a la seva estança.

Per concloure amb els instruments que s'han elaborat i portat a terme, s'han analitzat les entrevistes a les educadores de la llar d'infants i s'aprecia com les tres entrevistades, coincideixen en la concepció de l'infant com una persona capaç, competent i autònoma, que es van ajustant les seves pròpies fites, que tenen les seves pròpies decisions i formen part activa dels diferents "cuidatges" que se'ls ofereix durant el transcurs del dia: com ara respectar les decisions de moviment durant el canvi de bolquers, fet que ho facilita el canviador Pikler, respectar també les sensacions de plaer i desplaer en relació amb el menjar i, per tant, el seu desig i sacietat. Definint així la seva relació amb els infants en l'acompanyament respectuós, oferint i facilitant espais harmoniosos, segurs, que convidin a la calma i que ofereixin seguretat, entenent així, als infants, com el centre del seu propi aprenentatge. Dit això, cal destacar que l'objectiu 3: "Identificar l'adquisició dels "cuidatges" infantils que estan relacionats amb el benestar emocional i la seguretat personal", s'ha assolit en un grau valorat molt positivament, perquè amb les entrevistes a les educadores s'ha pogut conèixer com aquestes, entenen i respecten el cos dels infants.

Tot seguit, s'esmenta l'obstacle que s'ha trobat per elaborar els resultats dels instruments de recollida de dades. El principal obstacle ha estat relacionat amb la participació de les famílies en el qüestionari, perquè s'ha enviat a 70 famílies i s'han obtingut 20 respostes, però, no obstant això, s'ha reflexionat i arribat a la conclusió, que tenint present el context en el qual es localitza la llar d'infants, es valora molt positivament la seva participació i s'agraeixen les respostes obtingudes, ja que han facilitat l'elaboració d'aquesta investigació.

En efecte, tal com s'ha pogut demostrar anteriorment, com que els tres objectius específics plantejats s'han assolit amb una valoració molt positiva, significa que l'objectiu general de la investigació, que és: "investigar com es porten a terme els "cuidatges" infantils al primer cicle d'educació infantil partint de l'aplicació de la mirada pikleriana", també s'ha assolit de manera satisfactòria, ja que els resultats obtinguts, així ho demostren.

Per finalitzar, es fa una breu reflexió personal sobre el procés d'aprenentatge que m'ha aportat aquesta investigació. De l'elaboració d'aquest treball, surto més reafirmada quant al benefici real d'aplicar els principis Piklerians a la llar d'infant, ja que aquesta manera de concebre a l'infant durant els moments de "cuidatges", permet allunyar-se de les pràctiques educatives que generen estrès per ambdues parts, perquè s'han de regir per uns horaris que venen establerts pel sistema educatiu i que no pensa en els infants, en canvi, aquesta mirada, tot i que està regida per una institució, permet afluixar una mica més el ritme, respectar les necessitats reals del moment i ajustar-se a elles, perquè no hi ha uns horaris establerts per aspectes tan bàsics com beure aigua o canviar bolquers, sinó que si l'infant necessita a mig matí beure aigua, sempre ho tenen al seu abast. Llavors, penso que haver-ne fet aquesta investigació, m'ha obert els ulls i m'he fet enamorar molt més d'aquesta mirada. S'ha gaudit moltíssim de les observacions i de les entrevistes, han sigut un factor clau en la motivació per elaborar el TFG, perquè s'ha demostrat que la teoria també es pot portar a la pràctica, adequant-se sempre a la realitat actual de ràtios i de personal, però, no hi ha res més enriquidor per la persona que acompanya, que estar segura en què el treball i les hores que dedica en acompanyar als infants, són fructuoses perquè s'aprecien beneficis molt satisfactoris.

4. RECERCA BIBLIOGRÀFICA

Altea, F. (2011). *Il Metodo di Rosa e Carolina Agazzi, un valore educativo inatto nel tempo*. Roma, Italia: Armando.

Aparicio, C. (2016). Sobre el equipamiento Pikler. *Reladei, Revista Latinoamericana de Educación Infantil*. Vol. 5, (Nº3), p. 134 – 136.

Ballesteros, J.C. (2008). Riesgo, juventud y experiencias de socialización. *Revista de Estudios de Juventud*, (Nº 82), p. 83 – 101.

Bowlby, J. (2014). *El vínculo afectivo*. (6ª ed.) Ediciones Morata, S.L.

Cartró, C & Pañella, N. (2006). Un bon canvi en el canvi de bolquers. *Infància, educar de 0 a 6 anys*. Revista de l'associació de Mestres Rosa Sensat. (Nº 148), p. 17 – 18.
https://www.rosasensat.org/magazines/in-fan-ci-a/148/icat_148.pdf

Chokler, M. (2015). El concepte d'autonomia en la primera infància, coherència entre teoria i pràctica. *Infancia en Europa*. (nº 28), p. 7 – 9.

Chokler, M. (2019). Escola 0 – 3. El concepte d'autonomia en la primera infància: coherència entre la teoria i pràctica. *Rosa Sensat*.
<https://www.rosasensat.org/revista/infancia-220/com-sesta-transformant-lescola/>

David, M & Appel, G. (1986). *La educación del niño de 0 a 3 años: Experiencia del Instituto Lóczy*. Narcea.

Dewey, J. (1995). *Democracia y educación*. Madrid: Ediciones Morata, S.L.

Esteban, S. (2016). La renovación pedagógica en España: un movimiento social más allá del didactismo. Vol. 27. <http://dx.doi.org/10.15366/tp2016.27.012>

Estremera, L. (2020, 21 de noviembre). Pinceladas sobre el vínculo. Laura Estremera.
<http://www.lauraestremera.com/2020/11/pinceladas-sobre-el-vinculo.html>

Falk, J. (1990). Cuidado personal y prevención. *Infancia: educar de 0 a 6 años*. (nº4), p. 39 – 41.

Falk, J. (2006). *Bathing the baby. The art of care. “When we Touch the infant’s body”*. Budapest.

Falk, J. (2009). Los fundamentos de una verdadera autonomía. *Infància* n° 116, p. 22 – 31.

Ferri, M.R. (2010). La importancia del cambio de pañales a bebés. *Revista Aula de infantil*, (N°53), p. 20 -22. https://isfd112-bue.infed.edu.ar/sitio/profesorado-de-educacion-inicial-4/upload/Importancia_cambio_panales_Ferri.pdf

Filho, L. (1974). *Introducción al estudio de la escuela nueva*. Kapeluz, Buenos Aires.

Fomasi, I., Jaquet, P. (2016). Cuidados corporales de acuerdo con los principios de Pikler. *Reladei. Revista Latinoamericana de Educación Infantil*. Vol. 5. (n°3), p. 74 – 86.

Freire, P. (1975). *Pedagogía del oprimido*. Siglo XXI.

García, A. (2017). *Otra educación ya es posible. Una introducción a las pedagogías alternativas*. Litera libros.

García, F. (2000). Los modelos didácticos como instrumento de análisis y de intervención en la realidad educativa. *Revista bibliográfica de Geografía y Ciencias Sociales*. (n°207)

Garrido, L. (2006). Apego, emoción y regulación emocional. Implicaciones para la salud. *Revista Latinoamericana de Psicología*, Vol. 38(N.º 3), p. 493 – 507.

Generalitat de Catalunya. (2006). *Decret 282/2006, de 4 de juliol, pel qual es regulen el primer cicle de l'educació infantil i els requisits dels centres*.

Hedegaard, B. (2019). *Una mirada a las rutinas cotidianas*. Rosa Sensat. <https://www.rosasensat.org/revista/infancia-en-europa-hoy-numero-1/una-mirada-a-las-rutinas-cotidianas/>

Hoyuelos, A. (2014). La pedagogía del moco. *Infancia, educar de 0 a 6 años, revista de la Asociación de maestros Rosa Sensat*. Vol. 143, p. 18 – 19.

J. Trilla (coordinador), E. Cano, M. Carretero, A. Escofet, G. Fairstein, J.A. Fernández Fernández, J. González Monteagudo, B. Gros, F. Imbernón, N. Lorenzo, J. Monés, M. Muset, M. Pla, J. M. Puig, J.L. Rodríguez Illera, P. Solà, A. Tort, I. Vila. (2001). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Editorial Graó, de IRIF, S.L.

Juul, J. (2012). *Su hijo, una persona competente: Hacia los nuevos valores básicos de la familia*. Herder.

Kálló, E. (2016). Sobre la unidad de los cuidados y la educación, una vez más. *Reladei, Revista Latinoamericana de Educación Infantil*. Vol 5, (nº3), p. 15 – 20.

Las ventajas de la Escuela Activa. (2019). *Formainfancia*.
<https://formainfancia.com/ventajas-de-escuela-activa/>

Llar d'infants Cascavell, (2007). El canvi de bolquers. *Infancia*, (nº156), p. 22 - 23.
https://www.rosasensat.org/magazines/in-fan-ci-a/156/icat_156.pdf

Marco, L., Coca, A., Roca, C. & Jansà, E. (2019). Vínculo y autonomía en el momento de las comidas. La importancia del acompañamiento adulto.
<https://www.rosasensat.org/revista/infancia-en-europa-hoy-numero-1/vinculo/>

Martínez, S. (2014). Cuidados, vida cotidiana y psiquismo. *Revista In-fan-cia* (nº 147), p.15 – p. 17. https://www.rosasensat.org/magazines/in-fan-cia/147/icas_147.pdf

Montessori, M. (1982). *El niño: El secreto de la infancia*. Diana. Serie Montessori. (Volumen 4)

Narváez, E. (2006). Una mirada a la escuela nueva. *Educere*, 10(35), p. 629 – 636.

Nieto, A. (2014). *Escuela activa*. Gimnasio Moderno. 978-95859011-8-6

Ortiz, A. (2013). *Modelos pedagógicos y teorías del aprendizaje*. Ediciones de la U.
<https://es.scribd.com/read/436221782/Modelos-pedagogicos-y-teorias-del-aprendizaje#>

Perez, R. (2015). La autonomía como conquista en 15 reflexiones prácticas. *Teta-à-porter*.
<https://tetaaporter.com/2015/07/06/la-autonomia-como-conquista-en-15-reflexiones-practicas/>

Perez, R. (2021). ¿Problemas con el cambio de pañal? Una aproximación pikleriana. *Teta-à-Porter*. <https://tetaaporter.com/2017/11/08/problemas-cambio-panal/>

Perez, R. (2021). Llevar la mirada Pikleriana al aula. *Teta-à-porter*.
<https://tetaaporter.com/2021/04/15/llevar-la-mirada-pikleriana-al-aula/#respond>

Pikler – Lòczy, Euskal Herriko elkarte. (s.d.). <https://www.piklerloczy.org/es/emmi-pikler-y-el-instituto-l%C3%B3czy>

Quintela, J. (2017). *Pedagogos creadores, pedagogas creadoras: Emilie Madleine Reich, Emmi Pikler*.

https://www.piklerloczy.org/sites/default/files/documentos/juanjo_quintela_pedagogos_creadores_pedagogas_creadoras_emmi_pikler.pdf

Rodríguez, B. (2013). Las funciones de la educadora respecto a la alimentación. *Infancia, educar de 0 a 6 años*. Revista de la Asociación de Maestros Rosa Sensat. Vol, 140, p. 17 – 20. https://www.rosasensat.org/magazines/in-fan-cia/140/icas_140.pdf

Sassmannshausen, W., & Patzlaff, R. (2007). Autoeducación del educador: Imitación del niño. *Indicaciones de la Pedagogía Waldorf para los niños de 3 a 9 años*. (p. 46 – 48). Editorial Rudolf Steiner.

Seijo Echevarria, M.B. Iglesias Morel, N. Hernández González, M. Hidalgo García, C.R. (2010). Métodos y formas de organización del proceso de enseñanza – aprendizaje. Sus potencialidades educativas. *Rev Hum Med*. Ago; 10 (2)

Stoll Lillard, Angeline. (2008). *Montessori: The Science Behind the Genius*. Oxford University Press, U.S.A

Tardos, A. (1992). Autonomía y/o dependencia. *Infancia, educar de 0 a 6 años*. Revista de l'associació de Mestres Rosa Sensat. Vol. 15, p. 4 – 9. https://www.rosasensat.org/magazines/in-fan-cia/15/icas_15.pdf

Tardos, A. (2008). Les soins corporals à la pouponnière de Lòczy de l'institut E. Pikler. In *Le bébé, ses parents, leurs soignants*, M. David. (ed) (p 117 – 132).

Tebak, G. (2020). Explorar el cuerpo en el jardín maternal: los sentidos de la expresión corporal: orientaciones para hacer y pensar. Ediciones Novedades Educativas. <https://es.scribd.com/read/491514537/Explorar-el-cuerpo-en-el-Jardin-Maternal-Los-sentidos-de-la-Expresion-Corporal-Orientaciones-para-hacer-y-pensar#>

Vides, K., Quintero, O., Rojas, W., & Rojas, M. (2018). Emancipación de la educación bancaria. *Boletín Redipe*, 7.

Vincze, M. (2002). La comida del bebé. Del biberón a la autonomía. *La Hamaca*, 12. (p. 67 – 82). <https://es.scribd.com/document/378276544/La-Comida-Del-Bebe-Del-Biberon-a-La-Autonomia-Maria-Vincze>

5. ANNEXOS

ANNEX 1: calendari temporització

En aquest apartat s'exposa la temporització que s'ha seguit per elaborar el Treball de Fi de Grau. Primerament, es troba una llegenda per colors dels ítems més rellevants i tot seguit, hi ha un calendari de cada mes amb els respectius ítems marcats pels colors.

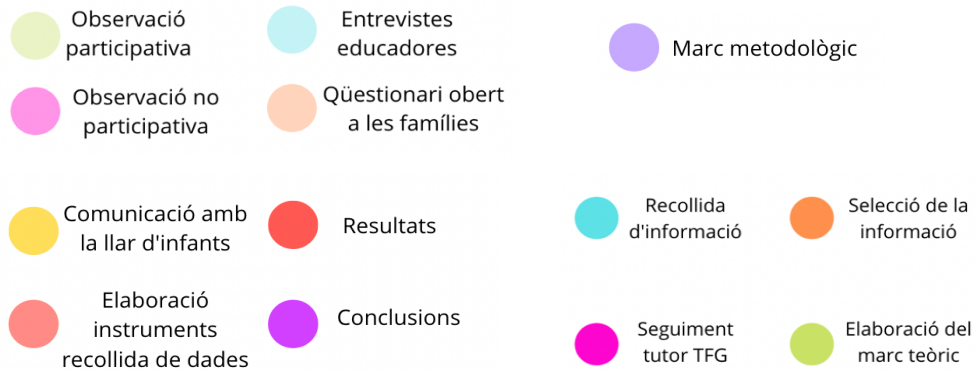


Figura 2. Llegenda calendari de la temporització. Elaboració pròpia.

NOVEMBRE 2021

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

DESEMBRE 2021

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

GENER 2022

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

FEBRER 2022

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

MARÇ 2022

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ABRIL 2022

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

MAIG 2022

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Figura 3. Calendari de la temporització. Elaboració pròpia.

ANNEX 2: qüestionari**QÜESTIONARI: COM PORTEU A TERME ELS “CUIDATGES” INFANTILS A CASA?****Secció 1 de 4**

Sóc la Dámaris García, estudiant de 4t del grau d'educació infantil i estic realitzant la investigació del meu TFG (Treball de fi de grau) sobre els “cuidatges” infantils a la llar d'infants, sota la mirada Pikleriana.

Aquest formulari està dirigit a les famílies, ja que vosaltres com a pares, mares o tutors/es legals, sou el factor més important en el desenvolupament de l'infant.

El formulari té una durada total de 5 minuts i està dividit en 4 blocs: informació bàsica, canvi de bolquers i control d'esfínters, alimentació i descans.

Moltes gràcies per la vostra participació!

1. QUINA EDAT TÉ EL TEU FILL O FILLA?*

(Escriu l'edat).

2. CONEIXEU EL MÈTODE PIKLER – LÓCZY, EL QUAL ÉS UTILITZAT PER LA LLAR D'INFANTS EN QUÈ PORTEU AL VOSTRE FILL O FILLA?*

- Sí
- No

3. EN CAS QUE LA RESPOSTA ANTERIOR SIGUI AFIRMATIVA, CONSIDERES QUE ÉS UN BON MÈTODE D'APRENENTATGE PER FOMENTAR L'AUTONOMIA DELS INFANTS?

- Gens
- Poc
- Ni poc ni molt
- Bastant
- Molt

Secció 2 de 4

CANVI DE BOLQUERS I CONTROL D'ESFÍNTERS:

Aquest bloc està format per 3 preguntes en relació amb com porteu a terme el canvi de bolquers i el control d'esfínters a casa vostra.

Si trieu l'opció "Altres", expliqueu breument com ho feu.

4. COM FEU EL CANVI DE BOLQUERS A CASA?*

- Encara no s'aguanta dret i el canvi estirat sobre el canviador.
- S'aguanta dret i el canvi estirat sobre el canviador.
- S'aguanta dret i ho canvia dret en el canviador o en el terra.
- Ja no porta bolquer i fa les seves necessitats al vàter.

5. ABANS I DURANT EL CANVI DE BOLQUERS, VERBALITZEU LES VOSTRES ACCIONS A L'INFANT PER TAL D'ANTICIPAR-LI EL QUE LI FAREU A CONTINUACIÓ? (EXEMPLE: X, EM SEMBLA QUE PORTES CACA, ET PUC MIRAR EL BOLQUER SI US PLAU?)*

- Mai
- A vegades
- Sempre

6. QUAN L'INFANT TÉ ADQUIRIT EL CONTROL D'ESFÍNTERS, LA TEVA ACTITUD ÉS:*

- Realitzo jo totes les accions i no deixo participar a l'infant en aquest procés.
- Deixo que l'infant faci per si mateix i intervenc quan aquest ho demana.
- L'infant ho fa tot sol.
- Encara no ha adquirit el control d'esfínters.

Secció 3 de 4

ALIMENTACIÓ

En aquesta secció, hi ha 3 preguntes relacionades amb l'alimentació a casa. Si marqueu l'opció "altres", expliqueu breument com ho feu.

7. COM MENJA L'INFANT A CASA?*

- A la falda perquè encara no s'aguanta assegut per si mateix.
- A la taula, amb la seva pròpia cadira i amb nosaltres.
- Cada dia en un espai diferent.
- Altres.

8. QUINA ACTITUD MANTENS DAVANT L'INFANT EN LES ESTONES DE MENJAR?*

- Li dono jo a menjar i no deixo que l'infant participi del procés.
- Li vaig donant jo el menjar, però li ofereixo una cullera perquè comenci a menjar per si sol.
- No intervinc si no demana la meva ajuda, ja que menja tot sol.

9. COM ACTUES QUAN L'INFANT NO VOL MENJAR?

- Intento que s'acabi tot el menjar.
- Li ofereixo i si no vol, respecto la seva decisió.
- Deixo passar una estona i li torno a oferir.
- Altres.

Secció 4 de 4

DESCANS

En aquesta secció, hi ha 3 preguntes relacionades amb el descans a casa i una última de síntesi. Si marqueu l'opció "Altres2, expliqueu breument com ho feu.

10. TENIU ESTABLERTS UNS HORARIS PER CONTROLAR LES RUTINES DE SON? O US REGIU PER LES NECESSITATS DELS MOMENT? *

- Seguim sempre els mateixos horaris.
- Observem les seves necessitats i actuem.
- Altres.

11. L'INFANT S'ADORM:*

- En braços de l'adult.
- Al seu llit necessitant la presència i contacte de l'adult.
- Al seu llit i no necessita la presència de l'adult.
- Altres.

12. QUAN L'INFANT ES DESPERTA:*

- Crida l'atenció perquè l'agafem.
- S'aixeca tranquil·lament del llit.
- Altres

13. CREUS QUE LA TEVA ACTITUD EN RELACIÓ AMB EL CANVI DE BOLQUERS O CONTROL D'ESFÍNTERS, ALIMENTACIÓ I DESCANS QUE PORTEU A TERME A CASA, FOMENTA L'AUTONOMIA DE L'INFANT?*

- Gens
- Poc
- Ni poc ni mol
- Bastant
- Molt

A continuació, s'adjunta l'enllaç al qüestionari:

<https://forms.gle/YvRcU7VskQt8iZT6A>

ANNEX 3: validacions del qüestionari

Tot seguit, s'adjunten les validacions de dues professionals: Maria Revilla i Francesca Segarra.

VALIDACIÓ DE MARIA REVILLA:

El qüestionari està dividit en 4 seccions, la primera recull 3 preguntes sobre informació bàsica en relació amb l'edat de l'infant i coneixements sobre el mètode d'Emmi Pikler. La segona secció tracta sobre el canvi de bolquers i el control d'esfínters. La tercera sobre l'alimentació, tant a la falda com a la taula i per últim, la secció del descans, que compta amb 3 preguntes relacionades amb el descans dels infants i una pregunta final, per fer una síntesi del qüestionari.

INFORMACIÓ BÀSICA

Aquesta secció està formada per 3 preguntes, 2 de resposta obligatòria i 1 que depèn de la resposta de la segona pregunta. La tipologia d'aquestes 3 preguntes, són de resposta curta, de sí o no i una escala numèrica, amb les etiquetes d'1 com a gens i 5 com a molt. Els valors numèrics que té l'escala, són: gens (1), poc (2), ni poc ni molt (3), bastant (4) i molt (5).

1. Quina edat té el teu fill o filla?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>
2. Coneixeu el mètode Pikler – Lòczy, el qual és utilitzat per la llar d'infants en què porteu al vostre fill o filla?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>
3. En cas que la resposta anterior sigui afirmativa, consideres que és un bon mètode d'aprenentatge per fomentar l'autonomia dels infants?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>

CANVI DE BOLQUERS I CONTROL D'ESFÍNTERS

Aquesta secció està formada també per 3 preguntes, totes de resposta obligatòria. La tipologia de resposta és de selecció múltiple, en les quals les famílies només poden seleccionar una única resposta. En el cas que marquin l'opció "altres" hauran d'explicar amb poques paraules com ho fan.

1. Com feu el canvi de bolquers a casa?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>
2. Abans i durant el canvi de bolquers, verbalitzeu les vostres accions a l'infant per tal d'anticipar-li el que li fareu a continuació? (Exemple: X, em sembla que portes caca, et puc mirar el bolquer si us plau?)	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/>

3. Quan l'infant té adquirit el control d'esfínters, la teva actitud és:	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x					x				x

ALIMENTACIÓ

Aquesta secció està formada també per 3 preguntes, totes de resposta obligatòria. La tipologia de resposta és de selecció múltiple, en les quals les famílies només poden seleccionar una única resposta. En el cas que marquin l'opció "altres" hauran d'explicar amb poques paraules com ho fan.

1. Com menja l'infant a casa?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x					x				x
2. Quina actitud mantens davant l'infant en les estones de menjar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
3. Com actues quan l'infant no vol menjar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

DESCANS

Aquesta secció està formada per 3 preguntes relacionades amb el descans i l'última, és una pregunta de síntesi.

Totes de resposta obligatòria. La tipologia de resposta és de selecció múltiple, en les quals les famílies només poden seleccionar una única resposta. En el cas que marquin l'opció "altres" hauran d'explicar amb poques paraules com ho fan. L'última pregunta, és una escala numèrica, amb les etiquetes d'1 com a gens i 5 com a molt. Els valors numèrics que té l'escala, són: gens (1), poc (2), ni poc ni molt (3), bastant (4) i molt (5).

1. Teniu establerts uns horaris per controlar les rutines de son? O us regiu per les necessitats del moment?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
2. L'infant s'adorm:	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x						x				x	
3. Quan l'infant es desperta:	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x						x				x
4. Creus que la teva actitud en relació amb el canvi de bolquers o control d'esfínters, alimentació i descans que porteu a terme a casa, fomenta l'autonomia de l'infant?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

Considero que en les preguntes de resposta oberta no queda massa clar el què respondre, pel plantejament d'aquestes.

En general, és un qüestionari molt complet. Enhorabona per la feina feta.

VALIDACIÓ FRANCESCA SEGARRA:

El qüestionari està dividit en 4 seccions, la primera recull 3 preguntes sobre informació bàsica en relació amb l'edat de l'infant i coneixements sobre el mètode d'Emmi Pikler. La segona secció tracta sobre el canvi de bolquers i el control d'esfínters. La tercera sobre l'alimentació, tant a la falda com a la taula i per últim, la secció del descans, que compta amb 3 preguntes relacionades amb el descans dels infants i una pregunta final, per fer una síntesi del qüestionari.

INFORMACIÓ BÀSICA

Aquesta secció està formada per 3 preguntes, 2 de resposta obligatòria i 1 que depèn de la resposta de la segona pregunta. La tipologia d'aquestes 3 preguntes, són de resposta curta, de sí o no i una escala numèrica, amb les etiquetes d'1 com a gens i 5 com a molt. Els valors numèrics que té l'escala, són: gens (1), poc (2), ni poc ni molt (3), bastant (4) i molt (5).

1. Quina edat té el teu fill o filla?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	x	x	x
2. Coneixeu el mètode Pikler – Lòczy, el qual és utilitzat per la llar d'infants en què porteu al vostre fill o filla?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	x	x	x
3. En cas que la resposta anterior sigui afirmativa, consideres que és un bon mètode d'aprenentatge per fomentar l'autonomia dels infants?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	x	x	x

CANVI DE BOLQUERS I CONTROL D'ESFÍNTERS

Aquesta secció està formada també per 3 preguntes, totes de resposta obligatòria. La tipologia de resposta és de selecció múltiple, en les quals les famílies només poden seleccionar una única resposta. En el cas que marquin l'opció "altres" hauran d'explicar amb poques paraules com ho fan.

4. Com feu el canvi de bolquers a casa?	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

DESCANS

Aquesta secció està formada per 3 preguntes relacionades amb el descans i l'última, és una pregunta de síntesi.

Totes de resposta obligatòria. La tipologia de resposta és de selecció múltiple, en les quals les famílies només poden seleccionar una única resposta. En el cas que marquin l'opció "altres" hauran d'explicar amb poques paraules com ho fan. L'última pregunta, és una escala numèrica, amb les etiquetes d'1 com a gens i 5 com a molt. Els valors numèrics que té l'escala, són: gens (1), poc (2), ni poc ni molt (3), bastant (4) i molt (5).

10. Teniu establerts uns horaris per controlar les rutines de son? O us regiu per les necessitats del moment?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
11. L'infant s'adorm:	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
12. Quan l'infant es desperta:	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
13. Creus que la teva actitud en relació amb el canvi de bolquers o control d'esfínters, alimentació i descans que porteu a terme a casa, fomenta l'autonomia de l'infant?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

ANNEX 4: entrevistes

En aquest apartat s'exposen les preguntes de l'entrevista, la qual estava dirigida a les educadores de les següents estances:

- Estança 1: 4m – 1 any.
- Estança 3: 1a – 2a.
- Estança 5: 2a – 3a.

Les preguntes que s'han formulat, han estat les següents:

1. Com et dius i amb infants de quina edat estàs treballant? Abans d'introduir la mirada Pikleriana a la vostra feina, la coneixies? Has fet alguna formació relacionada amb aquesta pedagogia? Quina? En què consistia?
2. Quin punt de vista tens sobre aquesta mirada? Creus que és beneficiosa pel desenvolupament de l'infant? Per què?
3. Com portes a terme els diferents "cuidatges" que ofereixes als infants? (Alimentació a la falda o a la taula, canvi de bolquers i descans) Quina actitud mantens durant els moments de cures?
4. En què es basa la teva relació amb els infants? Creus que el teu paper dins l'estança, fomenta l'autonomia dels infants? Per què?

ANNEX 5: buidatge de les entrevistes

PREGUNTA CONEIXEMENT DE LA MIRADA PIKLERIANA: Amb infants de quina edat estàs treballant? Abans d'introduir la mirada Pikleriana a la teva feina, la coneixies? Has fet alguna formació relacionada amb aquesta pedagogia? Quina? En què consistia?	
Educadora (4m – 1a)	<ul style="list-style-type: none"> • Estic amb nadons. Infants entre 9 mesos i l'any. • No coneixia ni havia sentit parlat fins que vam fer les formacions. • Formacions amb personal que venia de Budapest, formats en Pikler i vam viatjar a Navarra a escoltar ponències. • Formacions dirigides a com mirem l'infant, respecte, autonomia i llibertat de moviments. • En nadons destaca més el tema del desenvolupament motor basat en el moviment lliure.
Educadora (1a – 2a)	<ul style="list-style-type: none"> • Estic a l'estança d'1 a 2 anys. • No la coneixia i de fet, aplicàvem coses que havíem estudiat i que amb la perspectiva del temps, grinyolen. • Formació que consistia en la manera de tocar, d'acostar-se, d'estar a la seva altura, sobre els "cuidatges" infantils. • Les formacions van significar un punt d'inflexió i la clau va ser fer-les amb tot l'equip educatiu.
Educadora (2a – 3a)	<ul style="list-style-type: none"> • Estic amb infants de 2 a 3 anys, amb una ràtio de 20 infants. Estem dues educadores a l'estança. • No coneixia aquesta mirada i gràcies a la directora, ens vam introduir en aquest món. • Abans fèiem treball individual i amb fitxes. • Ara deixem a l'infant decidir, oferint propostes obertes i mirem pel seu benestar i interessos.

Taula 2. Informació bàsica: coneixement i formacions. Elaboració pròpia.

PREGUNTA SOBRE EL PUNT DE VISTA I BENEFICIS D'AQUESTA MIRADA: Quin punt de vista tens sobre aquesta mirada? Creus que és beneficiosa pel desenvolupament de l'infant? Per què?	
Educadora (4m – 1a)	<ul style="list-style-type: none"> • No m'imagino treballant d'una altra manera. • És molt beneficiosa pel seu desenvolupament, perquè parteix del respecte. • Tot el que sigui respecte i entendre a l'infant com a competent, no pot anar malament.
Educadora (1a – 2a)	<ul style="list-style-type: none"> • M'agrada molt a nadons, el no forçar-los. • He vist infants tan segurs motriument acompanyant-los. • Ells fan la progressió i és la clau si a casa també els acompanyen. • Són nens segurs i harmoniosos. • És molt beneficiosa pel seu desenvolupament. • Repercuteix després en tota la seva vida. • Es proposen reptes i saben fins on poden arribar. • Ells mateixos s'ajusten les seves fites.
Educadora (2a – 3a)	<ul style="list-style-type: none"> • Hem trobat un canvi molt bo i molt beneficiós. • A l'estança s'està més tranquil i es respecten els uns als altres. • Tant de bo al 3 – 6 treballessin així. • Comunicació constant amb la família per treballar també des de casa, perquè puguin entendre que els infants tenen decisions i són capaços. • En el pas de la llar d'infants a l'escola, les mestres recalquen la diferència notòria que hi ha quant a l'autonomia.

Taula 3. Punt de vista i beneficis pel desenvolupament. Elaboració pròpia.

PREGUNTA “CUIDATGES” INFANTILS I ACTITUD EDUCADORA: Com portes a terme els diferents “cuidatges” que ofereixes als infants? (Alimentació a la falda o a la taula, canvi de bolquers i descans). Quina actitud mantens durant els moments de cures?

<p>Educadora (4m – 1a)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Li donem molta importància a les rutines. • S’ofereix biberó a mig matí a qui ho necessita i trinxat al migdia. Tot des d’una actitud de respecte, respectant horaris. Durant el menjar som dues educadores a l’estança. • Cada infant menja el que necessita, no forcem a menjar. És una regla fonamental. • Donem a menjar a la falda i d’un en un. • Quan són una mica més autònoms i prenen consciència de la postura, es passa a la taula. Se’ls pot oferir una cullera per fer una ells, una nosaltres. • El canvi de bolquers comença quan s’agafa a l’infant. • Se li anticipa i verbalitzen totes les accions. • Deixem de banda les tovallolletes, introduïm les manyoples i escalfem aigua. • Canviador Pikler, és de lliure moviment. • S’ofereix la postura estirada i a partir d’aquí, ells es mouen lliurement. • En el descans hi ha qui necessita coll per dormir, altres al bressol, altres al matalàs amb contacte... • Es respecten les decisions i ritmes individuals.
<p>Educadora (1a – 2a)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Moment de tots a taula. • Posem dos bancs, ells puguen i baixen. Mantenem l’esquena més posicionada. • Carro al mig de les dues taules i intentem no moure’ns. • Moment tranquil, de comunicació i participació activa. • No condicionem la manera de menjar. Cullera al mig i ells l’agafen amb la mà amb què se sentin més còmodes. • Oferim una mostra de tots els aliments al plat. • Respecten sensacions i decisions. • Descans a la mateixa estança. • Si ho necessiten, agafen el xumet, nino o manteta. • S’intenta que hi hagi una diferència de llum. • Acompanyem el descans, no el forcem.

<p>Educadora (2a – 3a)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alimentació a taula. Normalment, mengen sols, els més petits necessiten acompanyament.• Educadores assegudes amb ells, carro al mig i no s'aixequen gaire.• No insistim, oferim. Per tant, es respecten les decisions.• El postre sempre s'ofereix, mengin o no els primers plats.• En acabar de menjar, es renten mans i es canvien els bolquers en funció de les necessitats. Pipis i caques al lavabo qui ho necessita.• El lavabo sempre està obert.• S'anticipa i es verbalitzen les accions en el canvi de bolquer.• Si estan jugant, se'ls diu i si no volen, es canvia a un altre que es mostri predisposat.• Canvi de bolquers drets a terra. La caca al canviador. Pugen i baixen ells sols per les escales de fusta.• Dormim a una altra estança.• El llit sempre al mateix lloc i així ho identifiquen.• Qui no vol dormir més, se'l respecta.• Actitud basada en el respecte, l'acompanyament, parlar-li sempre a la seva alçada i demanar la seva ajuda.
---------------------------------------	--

Taula 4. "Cuidatges" infantils i actitud de l'adult. Elaboració pròpia.

PREGUNTA RELACIÓ AMB L'INFANT I FOMENT DE L'AUTONOMIA: En què es basa la teva relació amb els infants? Creus que el teu paper dins l'estança, fomenta l'autonomia dels infants? Per què?	
Educadora (4m – 1a)	<ul style="list-style-type: none"> • Relació basada en l'acompanyament i el respecte. • El meu paper fomenta el seu desenvolupament, autonomia i acompanyament emocional. • Respectar-los, posar paraules a allò que els passa... Tractar com ens agradaria que ens tractessin a nosaltres.
Educadora (1a – 2a)	<ul style="list-style-type: none"> • Rígida, estableixo límits clars perquè ells se sentin segurs i jo també. • Dins de la coherència, hi ha coses que es poden fer i d'altres que no. • Relació de confiança, motivació, joc. També de límits i consciència de la seguretat. • Deixo que facin molt per si mateixos. Ells són els protagonistes, jo en un segon pla. • Focalitzo l'autonomia perquè ells siguin feliços, canalitzo la mirada activa i atenta.
Educadora (2a – 3a)	<ul style="list-style-type: none"> • Relació de respecte, d'acompanyament i de bona relació i comunicació amb la família. • Respecte, entendre que és petit, però també competent. • Confio en ells. • Intento que ells vagin fent, que mostrin iniciativa, que col·laborin. • Reconèixer-los per com són.

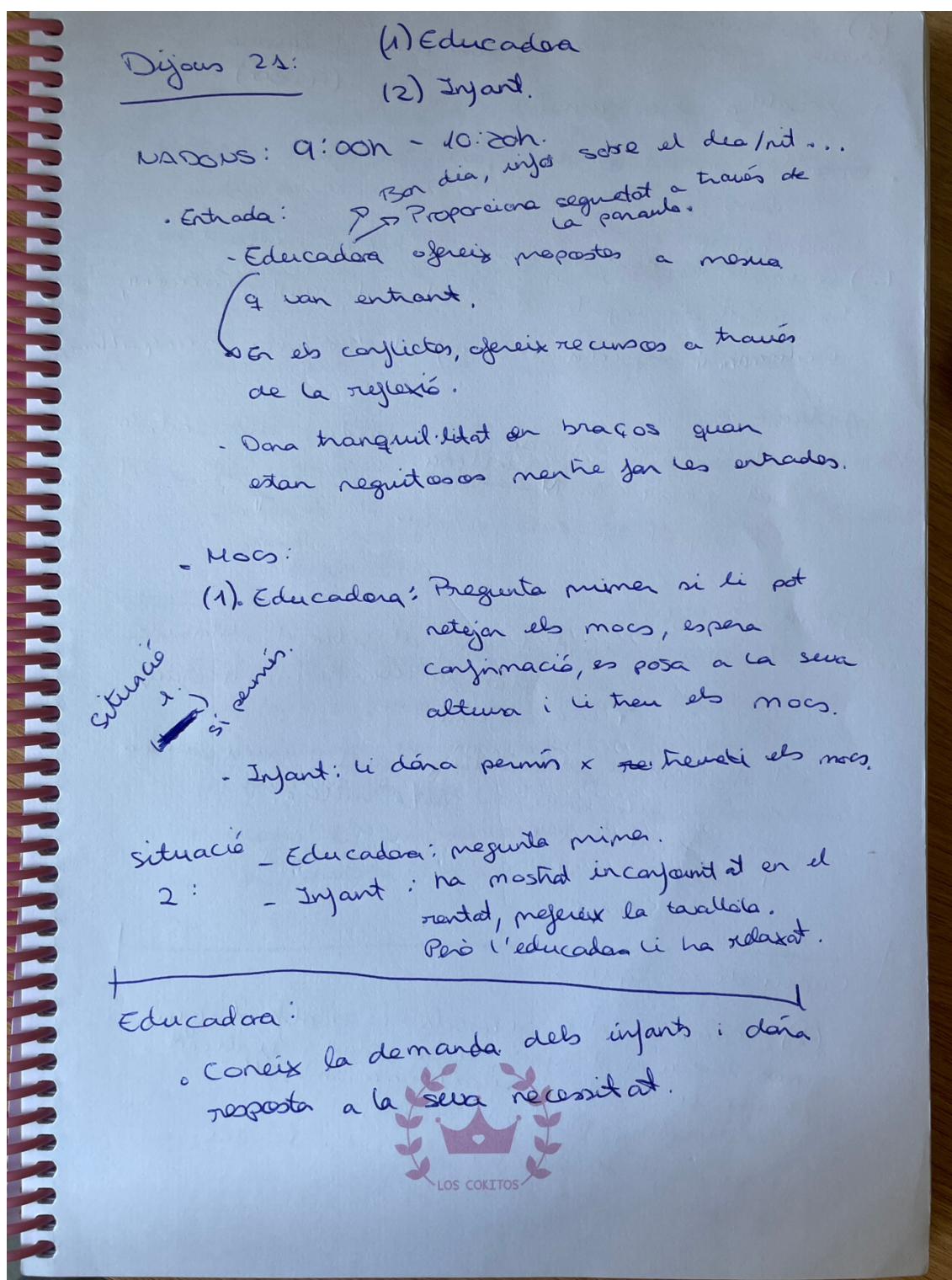
Taula 5. Relació amb els infants i autonomia. Elaboració pròpia.

ANNEX 6: diari de camp i graelles d'observació

En aquest apartat es troben les graelles d'observació que s'ha fet servir per fer-ne les observacions a la llar d'infants. Els ítems marcats en verds són els que s'han fet servir per extreure els resultats de les gràfiques de les observacions.

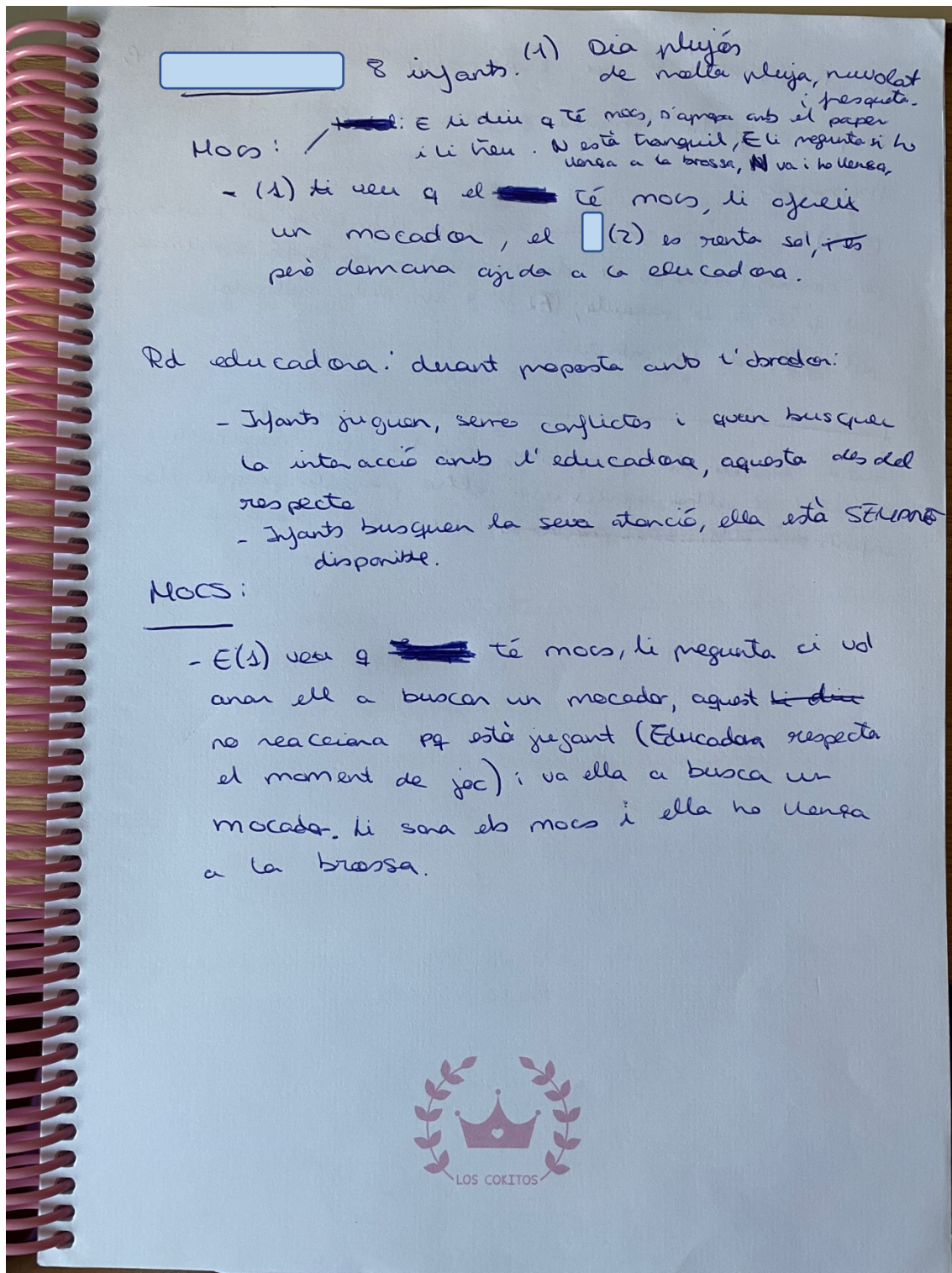
A més a més, s'adjunten unes fotografies del diari de camp, amb anotacions personals dels diferents moments viscuts durant els dies d'observacions.

Diari de camp amb anotacions de l'estança 1 (4m - 1 any) el dia 21 d'abril.



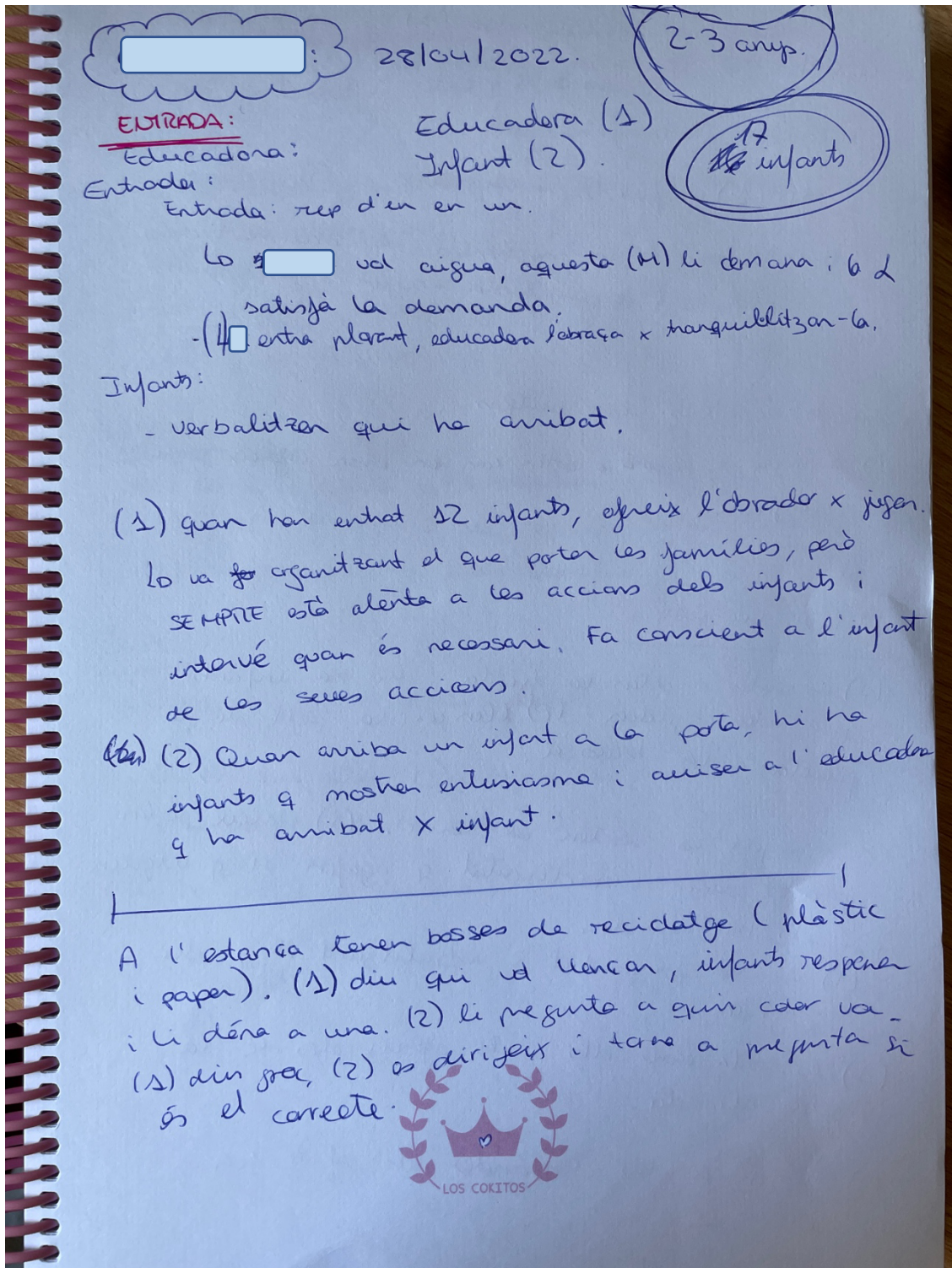
Imatge 1. Diari de camp, estança 1 (4m - 1 any). Elaboració pròpia.

Diari de camp amb anotacions de l'estança 3 (1 - 2 anys) el dia 21 d'abril:



Imatge 2. Diari de camp, estança 3 (1 - 2 anys). Elaboració pròpia.

Diari de camp amb anotacions de l'estança 5 (2 - 3 anys) el dia 28 d'abril:



Imatge 3. Diari de camp, estança 5 (2 - 3 anys). Elaboració pròpia.

HIGIENE PERSONAL															
RENTAT DE MANS I CARA															
ÍTEM OBSERVAT	1			2			3			4			5		
INFANT															
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3
1. Es renta les mans i la cara amb autonomia després del jardí i quan hi ha una necessitat real.															
2. Quan arriba a la pica, s'espera fins que l'educadora diu que poden obrir l'aixeta.															
3. Es posa el sabó sense ajuda de l'educadora.															
4. Espera que l'educadora li posi el sabó.															
5. S'esbandeix les mans amb el sabó i després es renta les mans amb aigua, per tal de treure el sabó.															
6. Demana ajuda si realment la necessita.															
7. Identifica i agafa la seva pròpia tovallola o bé, agafa el paper per eixugar-se en el cas que no tingui tovallola.															
8. S'eixuga les mans i la cara tot/a sol/a.															
9. Torna a penjar la tovallola al seu penjador o bé, llença el paper a la brossa.															

EDUCADORA																
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	
1. Proporciona ajuda a l'infant quan ho necessita.																
2. Està pendent de les necessitats dels infants respecte a la higiene i dona resposta tan aviat com pot.																
3. Agafa a l'infant en braços i l'acompanya a la pica per rentar-li la cara i les mans.																
4. Ajuda als infants a posar el sabó quan ho demanen.																
5. Ofereix als infants la tovallola quan aquests han acabat de rentar-se les mans.																
HIGIENE NASAL																
ÍTEM OBSERVAT	1			2			3			4			5			
INFANT																
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	
1. Identifica quan té mocs al nas.																

2. Si els mocs li molesten, abans d'agafar un mocador, es frega el nas amb la mà.																
3. Si els mocs li molesten, agafa un mocador i es moca.																
4. Es neteja els mocs sense ajuda.																
5. Demana ajuda de l'educadora si ho necessita.																
6. Es mostra tranquil o tranquil·la quan l'educadora li neteja els mocs.																
7. Manifesta disconformitat quan l'educadora s'apropa per treure-li els mocs.																
8. Llença el mocador a la brossa sense la demanda de l'educadora.																
9. Llença el mocador a la brossa quan l'educadora li pregunta si el vol llençar.																
EDUCADORA																
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	
1. Es posa a l'altura de l'infant i li parla mirant-li als ulls.																
2. S'apropa amb una actitud respectuosa cap al cos de l'infant.																
3. Abans de netejar-li els mocs, li verbalitza que té mocs.																
4. Després de verbalitzar que té mocs, li explica que li traurà els mocs si ell o ella li deixa.																
5. Espera la confirmació de l'infant.																

DURANT															
6. Expressa les seves emocions i sensacions en relació amb el menjar.															
7. Expressa mitjançant els gestos allò que vol menjar.															
8. Manifesta la seva angoixa quan un aliment no li agrada.															
9. Mostra una actitud de cura cap als estris (got de vidre, forquilla, culleres i plats).															
10. Manifesta quan no vol menjar més o quan vol menjar més.															
11. Demana ajuda quan necessita escurar el plat i ell/a sol/a no ho aconsegueix fer.															
12. Quan ha acabat el primer plat, espera pacientment al segon.															
13. Quan ha acabat el primer plat, es mostra impacient per menjar el segon.															
14. Respecta als seus companys i companyes durant l'estona de dinar.															
DESPRÉS															
15. Espera a la taula fins que els seus companys i companyes han acabat de dinar.															
16. Quan acaba de menjar, es vol aixecar ràpidament de la taula.															
17. Quan acaba de menjar, espera pacientment el seu torn per aixecar-se de la taula.															
18. Es queda tranquil en acabar de menjar.															

DESPRÉS																
23. Quan veu que els infants han acabat, verbalitza que han acabat per tal de crear consciència en els infants i sumar vocabulari a través de la conversa.																
24. Un cop acabats, retira els plats respectuosament.																
25. Respecta als que encara estan menjant quan hi ha infants que ja han acabat.																
26. Als que han acabat, els ofereix un tros de pa.																
27. Agafa en braços a l'infant i l'acompanya al lavabo i li renta la cara i les mans amb aigua.																
28. Quan tots han acabat, demana que s'aixequin i es dirigeixin al lavabo per rentar-se les mans i la cara.																
DESCANS																
ÍTEM OBSERVAT	1			2			3			4			5			
INFANT																
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	
1. Busca l'atenció de l'educadora per fer-li saber que necessita descansar.																
2. Si ho necessita, demana el seu nino i el seu xumet per descansar.																

EDUCADORA															
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3
1. Verbalitza amb antelació que aniran a dormir.															
2. Acompanya als infants al seu llit.															
3. Dorm als infants que ho necessiten en braços.															
4. Coneix i identifica les necessitats individuals de cada infant.															
5. Dona resposta a les necessitats dels infants.															
6. Està present i disponible per satisfer les diferents necessitats que van sorgint.															
7. Fa ús dels mediadors comunicatius per acompanyar als infants.															
8. Respecta el descans dels infants i no aprofita per avançar feines que involucrin soroll i pugui molestar als infants.															

CANVI DE BOLQUERS															
ÍTEM OBSERVAT	1			2			3			4			5		
INFANT															
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3
1. Es mou lliurement durant el canvi.															
2. Si s'aguanta dret, prefereix el canvi dret que no pas estirat.															
3. Si encara no s'aguanta dret, el seu canvi és estirat, però té llibertat per moure's si ho necessita.															
4. Interactua amb la seva educadora durant el moment del canvi.															
5. Ajuda a l'educadora en accions bàsiques (Ex: treu els xecs del bolquer amb l'ajuda de l'educadora).															
6. Manifesta les seves emocions durant el canvi.															
7. Puja sense ajuda al canviador (amb unes escales de fusta)															
8. Reconeix els seus estris bàsics de cura (bolquer, crema, tovalloletes, esponja, sabó...) o bé el seu caseller.															
9. Quan porta caca prefereix canviar-se estirat, que no pas dret.															
10. Quan porta caca, prefereix canviar-se dret															

EDUCADORA																
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	
1. Abans de fer el canvi de bolquers, prepara tot el que necessita. (Bolquers de l'infant, tovallola individual, tovallolotes o esponja, guants per l'adult i roba de recanvi de l'infant si és necessari).																
2. Demana permís a l'infant per tocar-lo abans de mirar el seu bolquer.																
3. Respecta el moment de joc i s'espera que acabi el joc per preguntar-li sobre el canvi de bolquer.																
4. Anticipa a l'infant totes les accions que li realitzarà.																
5. Si l'infant no mostra conformitat amb les accions que l'educadora li fa, aquesta respecta la seva decisió i li acompanya verbalment i gestualment. (fa ús dels mediadors comunicatius: tacte, mirada i veu)																
6. Pregunta a l'infant si vol formar part del procés.																
7. Durant el canvi, el tracta amb cura i el respecta en tot moment.																
8. Ofereix possibilitat de moviment durant el canvi.																
9. Respecta el moviment de l'infant durant el canvi.																

CONTROL D'ESFÍNTERS															
ÍTEM OBSERVAT	1			2			3			4			5		
INFANT															
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3
1. Identifica quan té la necessitat de fer pipí o caca.															
2. Verbalitza a l'educadora la seva necessitat i es dirigeix al lavabo.															
3. Mostra autonomia en baixar la roba interior i els pantalons.															
4. S'asseu al lavabo i fa les seves necessitats.															
5. Agafa paper, es neteja i ho llença a la brossa.															
6. Es torna a pujar la roba interior i els pantalons.															
7. Llença de la cadena.															

EDUCADORA																
	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	0-1	1-2	2-3	
1. Respon a la demanda de l'infant.																
2. Observa als infants i els pregunta si volen anar a fer les seves necessitats al lavabo.																
3. Els acompanya al lavabo.																
4. Pregunta als infants si necessiten la seva ajuda per baixar o pujar la roba.																
5. Els ajuda si així ells ho demanen.																

Taula 6. Graelles d'observació. Elaboració pròpia.

